

Καθρέφτες αντίστασης και εξέγερσης του Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου

Αλληλέγγυο και πληροφοριακό τεύχος

Μεξικό, 2019

CONGRESO NACIONAL INDÍGENA ¡NUNCA MÁS UN MÉXICO SIN NOSOTROS!

Tο Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο σχηματίστηκε τις 12 Οκτωβρίου του 1996, προτείνοντας να είναι σπίτι όλων των ιθαγενών λαών, δηλαδή, ένας χώρος όπου οι αυτόχθονες λαοί βρίσκουμε τον τόπο συλλογισμού και αλληλεγγύης να ενδυναμώνουμε τους αγώνες μας αντίστασης και εξέγερσης, με τους δικούς μας τρόπους οργάνωσης, αντιπροσώπευσης και λήψης αποφάσεων, είναι ο χώρος των ιθαγενών που είμαστε. Είμαστε οι ιθαγενείς λαοί, τα ιθαγενή έθνη και οι ιθαγενείς φυλές αυτής της χώρας Μεξικό: Αμούσγο, Μπινίτσα, Τσιτσιμέκα, Τσιναντέκο, Τσολ, Τσοντάλ της Οαχάκα, Τσοντάλ του Ταμπάσκο, Κόκα, Κόμκακ, Κουικατέκο, Κουκαπά, Γκουαριχίο, Ικούτς, Κουμιάι, Λακαντόν, Μαμ, Ματλασίγκα, Μάγια, Μάγιο, Μασάουα, Μασατέκο, Μίχε, Μιζτέκο, Νάουα, Νιαχνιού/Νιάχτχο/Νιούχου, Νάγιερι, Ποπολούκα, Πουρέπετσα, Ραράμουρι, Σαγιουλτέκο, Τεπέουα, Τεπεουάνο, Τλαπανέκο, Τοόνο Ο'Οντάμ, Τοχολαμπάλ, Τοτονάκο, Τρίκι, Τσελτάλ, Τσοτσιλ, Ουιρράρικα, Πιάκι, Σόκε, Αφρομεστίσο και Μεστίσο.

Όταν λέμε που είμαστε λαοί, είναι διότι φέρουμε στο αίμα μας, στη σάρκα μας και στο δέρμα μας όλη την ιστορία, όλη την ελπίδα, όλη τη σοφία, όλη την κουλτούρα, τη γλώσσα και την ταυτότητά μας.

Είμαστε οι λαοί που συνεχίζουμε να είμαστε παρά την εξολόθρευση των πέντε αιώνων, την βία, την κυριαρχία, την εκδίωξη του καπιταλισμού και των συμμάχων του, οι ιδιοκτήτες των χρημάτων, οι εκπρόσωποι του θανάτου. Ο καπιταλισμός γεννήθηκε από το αίμα των λαών μας και συνεχίζει να τρέφεται απ' αυτό.

Δεν ξεχνάμε. Διότι εκείνο το αίμα, εκείνες οι ζωές, εκείνοι οι αγώνες, εκείνη η ιστορία είναι η ουσία της αντίστασής μας και της εξέγερσής μας, που γίνονται αυτονομίες, προγονικές διεκδικήσεις της εκπαίδευσης, ασφαλείας, δικαιοσύνης, πνευματικότητας, επικοινωνίας, αυτοάμυνας και αυτοκυβέρνησης.

Οικοδομούμε, αγκαλιάζουμε, υπερασπιζόμαστε και εξασκούμε συλλογικά τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές Σακαματς'εν ντε λος Πόμπρες ως το σύνταγμα των λαών μας, γιατί αυτές τις συμφωνίες εκπροσωπούν το μοναδικό τρόπο για τη συνέχεια της ύπαρξής μας σαν οι λαοί που είμαστε, είναι το δικαίωμά μας για αυτοδιάθεση και αυτονομία, δηλαδή, και να αποφασίζουμε για τα εδάφη μας, για τους τρόπους μας συλλογικής οργάνωσης και για τον τρόπο που θέλουμε να χτίσουμε το μέλλον μας.

Καθρέφτες αντίστασης και εξέγερσης του Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου

Αλληλέγγυο και πληροφοριακό τεύχος

Μεξικό, 2019

Μεξικό 2019

Συνέκδοση: Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο/Palabras Pendientes*

*Το περιοδικό Palabras Pendientes είναι μία εκδοτική προσπάθεια του Tejiendo Organización Revolucionaria (TOR)

Εικονογραφία: Ma. Teresa Jiménez Segura

Μετάφραση: Cecilia Reyes

Περιεχόμενα

Παρουσίαση

Γιατί ένα αλληλέγγυο τεύχος;

Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο

Το σπίτι των καθρεφτών του οποίου βάδισμα είναι αντίσταση

Οστούλα

Αυτόνομο έδαφος και κοινοτική αστυνομία

Γλανίτσκο

Ένας λαός στην υπεράσπιση του νερού και της ζωής

Ουιτσισιλάπαν

Ο αγώνας για τα δάση και τα νερά τους

Τοτονακάπαν

Ο αγώνας εναντίον της εξόρυξης φυσικών πόρων

Παρουσίαση

Γιατί ένα αλληλέγγυο τεύχος;

Σε αυτό το αλληλέγγυο και πληροφοριακό τεύχος, εκδομένο για το περιοδικό Palabras Pendientes, παρουσιάζονται κάποιοι αγώνες που πραγματοποιούν, σε διάφορες περιοχές του Μεξικού, μερικοί από τους ιθαγενείς λαούς που οργανώνονται γύρω απ' το Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο (CNI) και απ' το νεοσχηματισμένο Ιθαγενικό Συμβούλιο Κυβέρνησης

(CIG). Αυτοί οι αγώνες εκπροσωπούν τη σαφέστερη έκφραση της υπεράσπισης του εδάφους και για πολιτική, νομική και πολιτιστική ανασυγκρότηση των αυτοχθόνων λαών.

Αυτό το τεύχος κατευθύνεται προς τους συντρόφους της διεθνούς αλληλεγγύης, τους ακτιβιστές και

τις αλληλέγγυες οργανώσεις, ομοίως προς τους ερευνητές, φοιτητές και άτομα που ενδιαφέρονται να γνωρίσουν τον αγώνα που ξεκινούν οι ιθαγενείς λαοί εναντίον της κοινωνικής και περιβαλλοντολογικής βαρβαρότητας, την οποία διαπράττει ο νεοφιλελεύθερος καπιταλισμός στο Μεξικό. Δηλαδή, αυτό το τεύχος κατευθύνεται σε κανένα που, στο συγκεκριμένο του πλαίσιο, αντικατοπτρίζεται στον αγώνα κατά του καπιταλισμού και του νεοφιλελευθερισμού, και υπέρ της υπεράσπισης της ανθρωπότητας.

Η πώληση αυτού του τεύχους αποσκοπεί στην παροχή οικονομικής υποστήριξης στο CNI-CIG και στην έκθεση του συγκεκριμένου πανοράματος ορισμένων από τις οργανωτικές διαδικασίες κατά του καπιταλισμού. Είναι πέντε τα άρθρα που συνθέτουν αυτό το πρώτο τεύχος. Το αρχικό άρθρο εκθέτει τις αιτίες της καταγωγής του CNI και τη σπουδαιότητά του επειδή είναι μία από τις κυριότερες εκφράσεις της οργάνωσης και ενότητας των ιθαγενών λαών του Μεξικού. Τα ακόλουθα άρθρα ασχολούνται με συγκεκριμένες περιπτώσεις, αρχίζουν με τον αγώνα του Νάουαλαού της Οστούλα στην ακτή της πολιτείας του Μισσοακάν. Το δεύτερο και το τρίτο άρθρο θίγουν τον αγώνα του Νάουα λαού του Γλανίσκο, στους πρόποδες του ηφαιστείου Τσιναντέκατλ, και τον αγώνα της Οτομί κοινότητας του Ουιτσισίλαπαν, κι οι δυο στην Πολιτεία του Μεξικού. Στο τελευταίο άρθρο προσφέρεται η περίπτωση του Τοτονάκα λαού του οποίου εδάφους εκτείνεται εις τις πολιτείες του Βερακρούς, Πουέμπλα και Οαχάκα, στην νοτιοανατολικά της χώρας.

Η ανάλυση χωρίζεται σε δυο μεγάλα θέματα: οι διαδικασίες αντίστασης και οργάνωσης των λαών και οι μηχανισμοί του καπιταλισμού για να σφετερίζονται το ιθαγενικό έδαφος. Για το χαρακτηρισμό του τρόπου λειτουργίας αυτών των μηχανισμών χρησιμοποιήσαμε τις έννοιες που πρότεινε, ως *οι τέσσερις τροχοί του καπιταλισμού*, ο Ζαπατιστικός Στρατός Εθνικής Απελευθέρωσης (EZLN): την καταστολή, την εκδίωξη, την περιφρόνηση και την εκμετάλλευση. Αυτές οι έννοιες επιτρέπουν την έκθεση της λογικής και των οικονομικών και εξωοικονομικών μηχανισμών που ενορχηστρώνει ο σημερινός καπιταλισμός για να εξολοθρεύσει τους ιθαγενείς λαούς και να τους εκδιώξει από τα εδάφη τους με σκοπό να προσφέρει τον πλούτο τους και τους φυσικούς τους πόρους στην παγκόσμια αγορά και να τα πουλήσει σαν κοινό εμπόρευμα.

Για να απεικονίσει τον αγώνα και την αντίσταση, δίνεται μία προσέγγιση στις οργανωτικές διαδικασίες που οι ιθαγενείς λαοί του Μεξικού κατάφεραν να οικοδομήσουν ενώ μάχονται την εκδίωξη που ενορχηστρώνει το κεφάλαιο. Τοποθετούνται τα στοιχεία και τα κλειδιά που ενισχύουν και προωθούν την οργανωτική προέλαση των διαδικασιών του εν λόγω αγώνα, σημαδεύεται αν αυτές είναι το αποτέλεσμα της αύξησης της καταστολής και της εκδίωξης ή αν είναι το προϊόν κοινοτικών εργαλείων που εργαζονται καθημερινά σε προληπτικό τρόπο.

Αυτή η δημοσίευση αρχίζει από την ιδέα ότι οι ιθαγενείς λαοί είναι ένα εμπόδιο στο κεφάλαιο, «μια πέτρα στο παπούτσι» για την καπιταλιστική ανάπτυξη και για την νεοφιλελεύθερη πρόοδο. Η σημερινή συγκέντρωση, συσσώρευση και αναπαραγωγή κεφαλαίου έχει ως μία από τις θεμελιώδεις της όψεις την εκδίωξη. Στην περίπτωση του Μεξικού μπορούμε να πούμε ότι ο δέχθεν πόλεμος κατά της διακίνησης ναρκωτικών είναι ένας νέος τρόπος με τον οποίο η μπουρζουαζία επιβάλλει την συγκέντρωση κεφαλαίου μέσω της εκδίωξης.

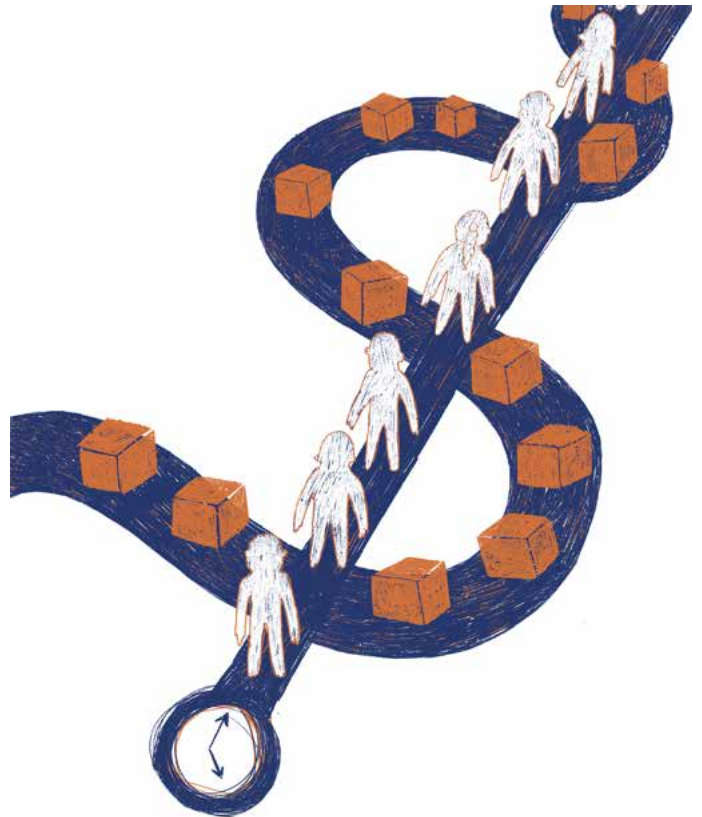
Αν και οι οικονομικές μορφές συγκέντρωσης και συσσώρευσης κεφαλαίου συνεχίζουν να ισχύουν σήμερα, η μπουρζουαζία ανακάλυψε ότι οι εξωοικονομικές μορφές επιταχύνουν τη διαδικασία συγκέντρωσης και συσσώρευσης και ότι την καθιστούν αποτελεσματικότερη, δηλαδή, χωρίς αντιστάσεις ή με πολύ μειωμένες αντιστάσεις και εύκολα καταπιεσμένες. Αυτή η συγκέντρωση εξαιτίας εκδίωξης είναι επίσης μία στρατηγική για την υπερνίκηση της οικονομικής κρίσης και για την αλλαγή των συνθηκών του δια-αστικού (με έννοια της τάξης) ανταγωνισμού.

Επομένως, σήμερα, η βαρύτητα των αγώνων αντίστασης και εξέγερσης των ιθαγενών λαών κατά

της εκδίωξης των εδαφών τους, δίνεται από την κεντρικότητα των βίαιων μηχανισμών συσσώρευσης και των κοινωνικών και οικολογικών τους επιπτώσεων στην ανθρωπότητα.

Από τις διάφορες φάσεις που έχει διαβεί η επιβολή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών στο Μεξικό, η τελευταία, όπως ήδη αναφέρθηκε, έδωσε προτεραιότητα στις εξωοικονομικές μεθόδους, όπως η ανοιχτή βία, οι οποίες επιταχύνουν τη συγκέντρωση κεφαλαίου και έχουν οδηγήσει στον πόλεμο κατά των ναρκωτικών, ο οποίος ήταν πραγματικά ένας πόλεμος εναντίον του μεξικανικού λαού. Τα κύρια βήματα που ακολουθούνταν από την Κατάκτηση έως την επιβολή του νεοφιλελευθερισμού μέσω της εκδίωξης στο Μεξικό, μπορούν να ομαδοποιηθούν χρονολογικά ως εξής:

1. Η εισβολή και η ιδεολογική και στρατιωτική κατάκτηση του εδάφους. (1521-1856)
2. Αλλαγή καθεστώτος ιδιοκτησίας της γης, Νόμοι Μεταρρύθμισης και δήμευση της γης. (1856-1858)
3. Αγροτική διανομή από το μεταεπαναστατικό Κράτος. Σωματειακό Κράτος, υπαγωγή και έλεγχος των αγροτών και των λαών. (1940-1960)
4. Προετοιμασία για την εμπορευματοποίηση: το τέλος της αγροτικής διανομής και ο πολλαπλασιασμός των μικροϊδιοκτητών. (1969-1971)

5. Νεοφιλελεύθερη μεταρρύθμιση: η γη σαν εμπόρευμα και τα κοινά αγαθά προς πώληση. (1992)

6. Ο πόλεμος κατά των ναρκωτικών ως πόλεμος κατά του λαού. Συσσώρευση, εκδίωξη και σπάσιμο κοινωνικού ιστού. (2006-2018)

Ο πόλεμος κατά του λαού και ιδιαίτερα κατά των ιθαγενών λαών στο Μεξικό, έχει προκαλέσει, σε αυτό το πρόσφατο στάδιο, τον τρόπο του πληθυσμού έτσι, ώστε οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις να εγκριθούν ευκολότερα. Σύγχρονα με τα παραπάνω, αναπτύσσονται άλλες ιστορικές διαδικασίες που έρχονται από την Κατάκτηση, όπως ο έλεγχος των εδαφών, η απέλαση των ανθρώπων και η αναδιοργάνωση μέσω του ελεγχόμενου επαναπληθυσμού.

Οι τρόποι που έχουν κρατήσει οι λαοί για να αντισταθούν και για να αγωνίζονται είναι ποικίλοι και πολύπλοκοι, ειδικά όταν αντιμετωπίζουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τους τέσσερις τροχούς του καπιταλισμού, των οποίων στόχος είναι να σπάσουν τον κοινωνικό ιστό των ιθαγενικών κοινοτήτων, των λαών και των εθνών.

Ο καπιταλισμός διαπίστωσε ότι ο αποτελεσματικότερος τρόπος να διασπάσει τις κοινότητες είναι η εξάλειψη της κοινωνικής κατοχής της γης, έτσι ώστε οι λαοί έπρεπε να παρεμβάλλουν διάφορους νομικούς μηχανισμούς για να απαιτήσουν την αναγνώριση των εδαφών τους. Είτε μέσω των *Θεμελιωδών Τίτλων*, που απονέμονται από το Ισπανικό Στέμμα, είτε μέσω του αγώνα για τα αγροτικά τους δικαιώματα, για να τους αναγνωρίσουν ως υποκείμενα δικαίου, που θα μπορούσαν να κατέχουν, να φροντίζουν και να επικαρπώνονται την γη από γενιά σε γενιά και συλλογικά μέσω εσωτερικών διοικητικών θέσεων και αντιπροσωπειών.

Για εμάς που σχηματίζουμε *Tejiendo Organización Revolucionaria (TOR)*, η δημοσίευση αυτού του τεύχους σημαίνει να θέσουμε στην υπηρεσία των λαών μας την οργανωτική εμπειρία που έχει εκπροσωπήσει το περιοδικό μας *Palabras Pendientes* και, υπό αυτή την έννοια, ελπίζουμε ότι αυτό το πρώτο τεύχος θα είναι η αρχή μίας ολοκληρωμένης σειριακής με άλλους καθρέφτες αντίστασης και εξέγερσης, και μία σεβαστική συμβολή στην εξάπλωση και στη διάδοση, σε άλλα γεωγραφικά πλάτη, των βημάτων που έχουν διανύσει το CNI και το CIG.

Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο

Το σπίτι των καθρεφτών του οποίου βάδισμα είναι αντίσταση

Οι ιθαγενικοί αγώνες αντιτίθενται στην καπιταλιστική πρόοδο και συσσώρευση. Οι αυτόχθονες λαοί, οργανωμένοι γύρω από το Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο (CNI), αντιστέκονται στις επιθέσεις του νεοφιλελευθερισμού στο Μεξικό για περισσότερο από δύο δεκαετίες: η καταστολή, η εκδίωξη, η εκμετάλλευση και η περιφρόνηση. Ωστόσο, η σημασία του αγώνα τους είναι διεθνής, επειδή αντιμετωπίζουν τις διακρατικές εταιρείες που έχουν παρουσία σε κάθε γωνιά του πλανήτη και που λαχταρούν να αποκτήσουν το παρόν και το μέλλον της ανθρωπότητας. Υπό αυτή την έννοια, ο αγώνας του CNI είναι επίσης για την υπεράσπιση της γης και του περιβάλλοντος.

Οι ιθαγενικές κουλτούρες που κατοικούν στο μεξικανικό έδαφος είναι χιλιετείς. Αυτοί επιβίωσαν στην άφιξη των Ισπανών που εξόντωσαν περισσότερο από το 90% του πληθυσμού, επιβίωσαν στη διαμόρφωση του μεξικανικού Κράτους που επέτρεψε στους κρεολούς να εκδιώξουν τις Δημοκρατίες των Ινδιών από τα χώματά τους. Οι αυτόχθονες λαοί επιβίωσαν στο αναπτυξιακό λόγο του μεταεπαναστατικού Κράτους του εικοστού αιώνα, ο οποίος προσπάθησε να ομογενοποιήσει το σύγχρονο μεξικανό, αρνούμενος τη γλωσσική και πολιτισμική διαφορετικότητα με σκοπό να διευκολύνει την εκμετάλλευσή του. Έτσι, επιβιώνοντας σε αντίσταση, την τελευταία δεκαετία του εικοστού αιώνα ο επίσημος λόγος της «συνάντησης δύο κόσμων», ρομαντικοποίηση η οποία καλύπτει με βέλο τη συνεχή βία που διαπράττεται κατά των αυτοχθόνων λαών, και η ηπειρωτική καμπάνια «500 χρόνια ιθαγενικής, μαύρης και λαϊκής αντίστασης» αντιμετώπισαν στην ανάμνηση της κατάκτησης.

Ήταν στις αρχές της δεκαετίας του '90 πως η μεξικανική κυβέρνηση προσπάθησε να δώσει το τελικό χτύπημα στους ιθαγενείς λαούς και κοινότητες. Το 1992 η κυβέρνηση τροποποίησε το συνταγματικό άρθρο 27, το οποίο, μέχρι τότε εξασφάλιζε ότι τα κοινοτικά εδάφη ήταν αναπαλλοτριώτα, ακατάσχετα και παραδομένα σε ισοβιότητα. Αυτή η τροποποίηση κατέστησε πιθανή την είσοδο μεγάλου κεφαλαίου σε νέα εδάφη και πόρους. Δυο χρόνια αργότερα, το 1994, τέθηκε σε ισχύ η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Βορείας Αμερικής (NAFTA), που υπέγραψε ο πρώην πρόεδρος, ο Κάρλος Σαλίνας ντε Γκορτάρι κατά τη διάρκεια της περιόδου του. Για αυτό το γεγονός μείωσαν προηγουμένως τους μισθούς του μεξικανικού λαού και χαλάρωσαν τους περιβαλλοντικούς κανόνες.

Μολαταύτα το Κράτος δεν ήταν προετοιμασμένο για το τι θα συμβεί. Την ίδια ημέρα που τέθηκε σε ισχύ η NAFTA, ο Ζαπατιστικός Στρατός Εθνικής Απελευθέρωσης (EZLN) κήρυξε πόλεμο στο μεξικανικό στρατό. Ο EZLN κατάγγειλε τη γενοκτονία της οποίας οι ιθαγενείς λαοί και οι φτωχοί της χώρας ήταν θύματα, και κάλεσε την πολιτική κοινωνία να συμμετάσχει στον αγώνα του για δουλειά, γη, στέγη, φαγητό, υγεία, εκπαίδευση, ανεξαρτησία, ελευθερία, δημοκρατία, δικαιοσύνη και ειρήνη.

Η ζαπατιστική εξέγερση έθεσε το ιθαγενικό θέμα στην πολιτική ατζέντα. Η νομιμότητά του και η υποστήριξη που έλαβε μεταξύ του εθνικού και του διεθνούς πληθυσμού ήταν τέτοια ώστε η κυβέρνηση αναγκάστηκε να δημοσιεύσει το «Νόμο για το Διάλογο, τη Συνδιαλλαγή και την Αξιοπρεπή Ειρήνη στην Τσιάπας», όπου δημιουργήθηκαν οι νομικές συνθήκες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων,

που είναι γνωστές ως «οι Διάλογοι του Σαν Αντρές». Αυτοί άρχισαν τον Οκτώβριο του 1995 ως μία ειδική διαπραγμάτευση, όπου ο EZLN προσκαλεί εκατοντάδες ιθαγενούς, που ανήκουν σε κοινότητες σε αντίσταση πάνω σε ολόκληρη την χώρα, έτσι και διανοούμενους και ακτιβιστές, να τους συμβουλευόν και να συμμετέχουν στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

Ως αποτέλεσμα αυτής της πρόσκλησης, τον Ιανουάριο του 1996, πραγματοποιήθηκε το Πρώτο Εθνικό Ιθαγενικό Φόρουμ με την παρουσία 500 αντιπροσώπων από 35 ινδικά χωριά. Τον Ιουνίου του ίδιου έτους διοργάνωσαν το Δεύτερο Εθνικό Ιθαγενικό Φόρουμ, όπου συμφώνησαν να συγκαλέσουν τη σύσταση ενός συνεδρίου το μήνα του Οκτωβρίου. Το Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο (CNI), ιδρύθηκε στις 12 Οκτωβρίου του 1996, προτείνοντας να είναι το σπίτι όλων των ιθαγενών λαών, δηλαδή ένας χώρος όπου οι αυτόχθονες λαοί βρίσκουν τον τόπο απαραίτητου στοχασμού και αλληλεγγύης να ενδυναμώνουν τους αγώνες τους αντίστασης και εξέγερσης, με τους δικούς τους τρόπους οργάνωσης, αντιπροσώπευσης και λήψης αποφάσεων.

Η διαδικασία των Διαλόγων του Σαν Αντρές κορυφώθηκε με μία σειρά συμφωνιών που υπογράφηκαν από τα δυο μέρη, ο EZLN και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, γύρω από τα ιθαγενικά δικαιώματα και τον πολιτισμό. Η κυβερνητική Επιτροπή για την Ομόνοια και την Ειρήνευση (COCOPA), που ήταν η υπεύθυνη για την εκπόνηση μίας πρότασης συνταγματικής μεταρρύθμισης στην οποία περιλαμβάνονταν οι κύριες συναινέσεις που τέθηκαν στους Διαλόγους, δημιούργησε από αυτούς

μία πρόταση νόμου. Παρόλο που η πρόταση αυτή αφήνει περισσότερα από τα θέματα που προβλέπονται στις συμφωνίες, καταφέρει να εκφράσει μέρος των εργασιών που έγιναν στους πίνακες συζήτησης και την αποδέχτηκε ο EZLN. Ωστόσο η κυβέρνηση του Ερνέστο Σεντίγιο πρόδωσε και κατηγόρησε την πρόταση για βαλκανιοποίηση της χώρας, ενώ, ο στρατός συνέχιζε μετά του EZLN, αναζητώντας την αποσυναρμολόγησή του και τις 22 Δεκεμβρίου του 1997, σε μια κρατική σφαγή, οι ένοπλες δυνάμεις σκότωσαν 45 ιθαγενείς στο Ακτεάλ, που προσεύχονταν σε μια εκκλησία. Μεταξύ 1997 και 2000 έγιναν προκλήσεις, επιθέσεις και επεισόδια βίας τα οποία είναι χαρακτηριστικά ενός πολέμου χαμηλής έντασης. Σε αυτό το πλαίσιο, το CNI θα διεκδικήσει τις συμφωνίες του Σαν Αντρές ως βάση για να συνεχίσουν οικοδομώντας την αυτονομία και την αυτοδιάθεσή τους. Μέσα από μια σειρά αιτημάτων και προτάσεων, το CNI κάλεσε το ιθαγενικό κίνημα στην ενότητα, στην κατασκευή ενός προγράμματος αγώνα και αντίστασης για την οικοδόμηση μιας πιο δίκαιης, πιο ανθρώπινης και πιο δημοκρατικής κοινωνίας.

Απαιτήσεις του CNI:

1. Συνταγματική νομική αναγνώριση της πλήρους μας ύπαρξης ως λαοί και του αναπαλλοτρίωτου μας δικαιώματος στην αυτοδιάθεση που εκφράζεται σε αυτονομία στον πλαίσιο του Μεξικανικού Κράτους.
2. Συνταγματική αναγνώριση των προγονικών εδαφών και γαιών μας που αντιπροσωπεύουν το σύνολο του οικοτόπου μας όπου αναπαράγουμε την υλική και πνευματική ύπαρξή μας ως λαοί.
3. Αναγνώριση των ιθαγενικών κανονιστικών μας συστημάτων στην οικοδόμηση ενός καθεστώτος νομικά πλουραλιστικό που εναρμονίζει τις διάφορες αντιλήψεις και πρακτικές της ρύθμισης της κοινωνικής τάξης που αποτελούν τη μεξικανική κοινωνία.
4. Αναγνώριση των διαφορών μας και της ικανότητάς μας να κυβερνάμε τους εαυτούς μας με το δικό μας όραμα στην οποία εκφράζονται η αυτονομία και δημοκρατία ως δύναμη του λαού.
5. Σε γενικές γραμμές, η αναγνώριση των όλων μας κοινωνικών, πολιτικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων για την επιβεβαίωση, την άνθηση και τη διάρκεια των κοινοτήτων και χωριών μας.
6. Η άμεση και πλήρης εκπλήρωση των Συμφωνιών του Πίνακα 1 σχετικά με τα Δικαιώματα και

τον Πολιτισμό των Ιθαγενών των Διαλόγων του Σαν Αντρές Σακαματς'εν ντε λος Πόμπρες, Τσίαπας, οι οποίοι αποτελούν ένα πρώτο βήμα που ήδη κατέκτησαν οι ιθαγενείς λαοί, έτσι και η εκπλήρωση των συμφωνιών του CNI και της άμεσης σύστασης της Επιτροπής Επαλήθευσης και Παρακολούθησης.

7. Η αποστρατιωτικοποίηση των ιθαγενικών περιοχών της χώρας, η παύση της παρενόχλησης των ιθαγενικών και κοινωνικών οργανώσεων και των ηγετών τους, η απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων και των άδικα φυλακισμένων ιθαγενών, και ιδίως των κατηγορουμένων κρατουμένων ζαπατίστας.

Προτάσεις του CNI:

- Συμμετοχή στην κατασκευή του νέου κοινωνικού συμφώνου που αναγνωρίζει την πλειονότητα.
- Προχώρηση προς ένα νέο σύνταγμα.
- Πραγματοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στο σύνταγμα, στους νόμους και στους θεσμούς για την οικοδόμηση ένα νέο Συνταγματικό Κογκρέσο πραγματικά δημοκρατικό.
- Καθοδήγηση τον αγώνα για ειρηνικό μετασχηματισμό.
- Ενίσχυση του αγώνα για την ικανοποίηση των εκκρεμών μας αιτημάτων, ιδιαίτερα για την αναγνώριση των περιφερειακών επιπέδων αυτονομίας, για την πραγμάτωση των μεταρρυθμίσεων του άρθρου 27 που εγγυώνται

τον σεβασμό της γης και των εδαφών των ιθαγενών λαών, για την αναγνώριση του νομικού πλουραλισμού, μεταξύ άλλων.

Το 2001 πραγματοποιήθηκε η πορεία του χρώματος της γης, μια κινητοποίηση στην οποία η διοίκηση των ζαπατίστας έφτασε στην Πόλη του Μεξικού μαζί με εκατοντάδες χιλιάδες ιθαγενείς από όλη τη χώρα, με σκοπό να θέσει στη Νομοθετική Εξουσία τη συζήτηση για τη Μεταρρύθμιση των ιθαγενικών θεμάτων. Εκείνη την εποχή, τόσο οι Συμφωνίες του Σαν Αντρές όσο ο νόμος της COCOPA απολάμβαναν αναγνώριση και κάποια νομιμότητα, αφού σήμαιναν ένα βήμα στην αναγνώριση των ιθαγενών λαών, των κανονιστικών τους συστημάτων, του πολιτισμού τους, της κοινωνικής τους οργάνωσης, του δικαιώματός τους για αυτοδιάθεση, εν ολίγοις, ήταν ένα βήμα στην ολόκληρή τους ανασύσταση ως λαοί μετά από αιώνες ύπαρξης χωρίς αναγνωρισμένα δικαιώματα στους νόμους. Ως σημαντικό μέρος των παραπάνω, έδωσε εξουσίες στους λαούς και στα θεσμικά όργανά τους διοίκησης και οργάνωσης να αποφασίσουν ιδιαίτερα για τους πόρους τους και για την ανάπτυξή τους, έτσι ώστε το γεγονός αυτό αντιτασσόταν στα συμφέροντα και στα σχέδια που το κεφαλαίο είχε από τότε σε όλο το εθνικό έδαφος.

Στις 28 Απριλίου 2001, το Κογκρέσο της Ένωσης ενέκρινε ομόφωνα μια Πρωτοβουλία για τον Ιθαγενή Νομό, η οποία αγνοούσε αυτό που συμφωνήθηκε μεταξύ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των

λαών. Σύμφωνα με τη νόμιμη οδό, οι ιθαγενικές κοινότητες των διάφορων δήμων της Τσιάπας, Γκερρέρο, Ιδάλγο, Χαλίσκο, Μιτσοακάν, Μορέλος, Οαχάκα, Πουέμπλα, Ταμπάσκο και Βερακρούς, υπέβαλαν, ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου του Έθνους (SCJN), 330 διαμάχες στις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις στο θέμα του Ιθαγενούς Δικαίου. Μετά από μια περίοδο «ανάλυσης», στις 16 Νοεμβρίου 2002, το SCJN κήρυξε απαράδεκτες, με πλειοψηφία, 322 από τις 330 διαμάχες που υποβλήθηκαν. Τοιουτοτρόπως η κυβέρνηση όχι μόνο έδειξε την αδιαφορία της για την τήρηση των δικαιωμάτων αιτημάτων των αυτοχθόνων λαών αλλά επίσης έκλεισε τη νόμιμη οδό ως έγκυρη προσφυγή για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών σε όλη τη χώρα.

Στο πλαίσιο αυτό, το CNI «Σπίτι των ιθαγενών λαών του Μεξικού», αποφάσισε να εγκαταλείψει το διάλογο με την κυβέρνηση και να ασκήσει, μέσω των γεγονότων, τα δικαιώματά τους ως ιθαγενείς λαοί. Σε διάφορες περιοχές της χώρας αρχίσαν να

πραγματοποιηθούν διαφορετικές προσπάθειες για την κατασκευή αυτονομίας και για την υπεράσπιση του εδάφους, της κουλτούρας και της ταυτότητας που ξεκίνησαν από την άρση των κοινοτικών ραδιοφωνικών σταθμών έως την ανάκτηση της γης, μέσω του σχηματισμού ομάδων αυτοάμυνας και κοινοτικής αστυνομίας. Κάποιοι από τους λαούς του CNI που κατάφεραν να οικοδομήσουν την αυτονομία τους μέσω των ενεργειών τους είναι η Οστούλα και το Τσεράν, στην πολιτεία του Μιτσοακάν, η φυλή Γιάκι στην πολιτεία της Σονόρα ή οι καρακόλες και οι αυτόνομες κυβερνήσεις των ζαπατίστας στο νότο της χώρας, στην πολιτεία της Τσιάπας.

Μολονότι οι λαοί του CNI είχαν τη συνταγματική αναγνώριση των συλλογικών τους δικαιωμάτων ως κεντρικός άξονας των αγώνων τους, πέρα από τους εκλογικούς ή πολιτικούς χρόνους, η απάντηση του Κράτους ήταν μόνο μια: καταστολή. Οι βιαιοπραγίες που διαπράχθηκαν στο Ατέγκο και στο Τλανίτσκο το 2006, στην Οστούλα το 2009 ή η εντατικοποίηση της αντιεξεγερσιακής λογικής στην Τσιάπας, είναι

μόνο κάποια παραδείγματα των προσπαθειών της κυβέρνησης για να τερματίσει τις διαδικασίες αγώνα και οργάνωσης των ιθαγενών λαών για την αυτοδιοίκηση και για την υπεράσπιση του εδάφους τους, των πόρων τους, της κουλτούρας τους και της ταυτότητάς τους μπροστά από την πρόοδο της καπιταλιστικής εκδίωξης.

Στα μέσα του 2005 ο Ζαπατιστικός Στρατός δημοσίευσε την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, καλώντας όσους θεωρούν τους εαυτούς τους αντικαπιταλιστές να γίνουν μέλη. Ο EZLN επίσης δημιούργησε την πρωτοβουλία της Άλλης Καμπάνιας, όπου καταγγέλλει ότι όλα τα εκλογικά και πολιτικά κόμματα είναι στην υπηρεσία του κεφαλαίου και είναι απαραίτητο να χτίσουμε τη χώρα από το κάτω και τα αριστερά. Το CNI δηλώθηκε ως μέλος της Έκτης και συμμετείχε στη διαδικασία της Άλλης Καμπάνιας, ώστε να αρκετοί τομείς της διανοητικής και θεσμικής αριστεράς, που είδαν στην εικόνα του Αντρές Μανουέλ Λόπες Ομπραδόρ την ενσάρκωση του σχεδίου που μπόρεσα να μεταμορφώσει θετικά τη χώρα, απομακρύνθηκαν και απόσυραν τη συμπάθεια που μέχρι αυτή τη στιγμή είχαν δείξει στην αιτία των ζαπατίστας. Έτσι ξεκίνησε μια περίοδο απομόνωσης που διευκόλυνε στις κομματικές και κρατικές δομές την υπαγωγή

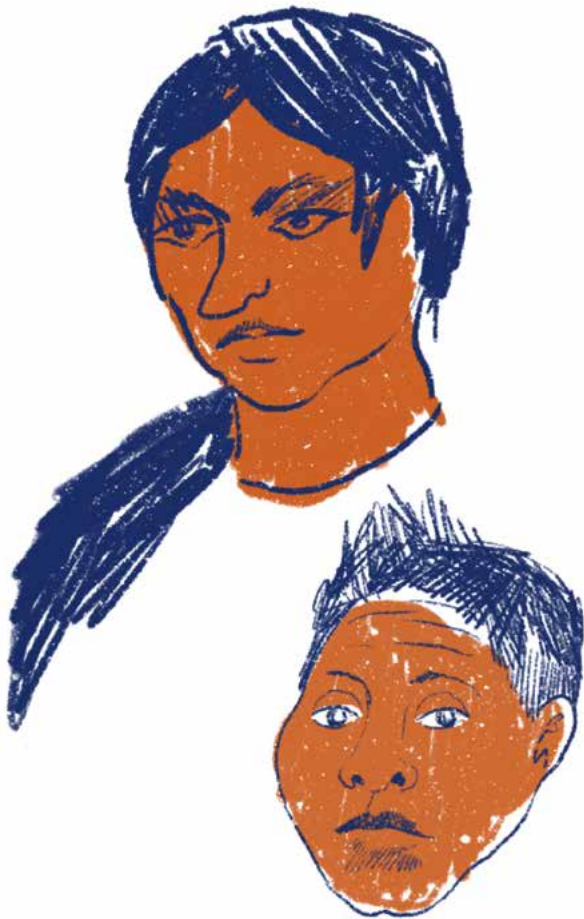
μερικών σημαντικών προσωπικοτήτων του CNI. Σε αυτό το πλαίσιο, αναδύθηκε, κατά τη διάρκεια της εξαετίας του Φελίπε Καλδερόν (2006-2012), ο δήθεν «πόλεμος κατά του ναρκωτικού», ο οποίος ήταν στην πραγματικότητα ο πόλεμος κατά του λαού, και συγκεκριμένα κατά των οργανωμένων ιθαγενών λαών, επειδή το οργανωμένο έγκλημα, κατά του οποίου θα μαχόταν υποθετικώς το Κράτος, είχε καταφέρει ήδη να αυτοαναγορευθεί ως η κυβέρνηση και ο στρατός που θα έπρεπε να εκτελέσουν τη δική τους εξολόθρευση. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η οποία χρηματοδοτήθηκε από το μεγάλο αμερικανικό κεφαλαίο μέσω της Πρωτοβουλίας της Μέριδα και της Συμμαχίας για την Ασφάλεια και την Ευημερία της Βορείας Αμερικής (ASPAN), εφαρμοστήκαν στρατηγικές που δικαιολογήσαν τη στρατιωτικοποίηση της χώρας, τη μόνιμη στρατιωτική κατοχή, την εξειδίκευση των λευκών φρουρών, την πρόοδο της εκδίωξης και της ιμπεριαλιστικής πολεμικής φάσης. Αυτό ενέτεινε τον πόλεμο κατάκτησης, που ονομάζεται έτσι από τους ζαπατίστας, ο οποίος συνεπάγεται την καταστροφή των εδαφών, προκαλώντας τον αποπληθυσμό μέσω της βίας, του φόβου και του ελέγχου, και στη συνέχεια να ανοικοδομήσει και να εποικίσει με μεγάλα έργα μεγάλου κεφαλαίου ως ορυχεία, υδροηλεκτρικά εργοστάσια, υδραγωγεία,

αιολικά πάρκα, κτλ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η λογική αυτών των μεγάλων έργων, τα οποία βασίζονται στην εκδίωξη, στην καταστολή και στο σπάσιμο του κοινωνικού ιστού των λαών, θα συνεχιστεί όπως επιδεικνύει η νέα ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Σύμφωνα με πληροφορίες της Μεξικανικής Επιτροπής Άμυνας και Προώθησης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (CMDPDH), κατά την περίοδο από το 2009 έως τον Ιανουάριο του 2017, 310.527 άτομα εκτοπίστηκαν λόγω βίας, ενώ ο ιθαγενικός τομέας ήταν ο πιο ζημιωμένος από πλευράς αναγκαστικού εκτοπισμού. Αν προσθέσουμε σε αυτό το γεγονός ότι οι περισσότερες πληγείσες περιοχές ήταν πολιτείες όπως το Μιτσοακάν, όπου υπάρχει παρουσία ιθαγενών κοινοτήτων σε αγώνα όπως η Οστούλα και το Τσεράν, τα δεδομένα γίνονται αποκαλυπτικά: ο καπιταλιστικός πόλεμος αποσκοπούσε στην επανάκτηση του εδάφους τους.

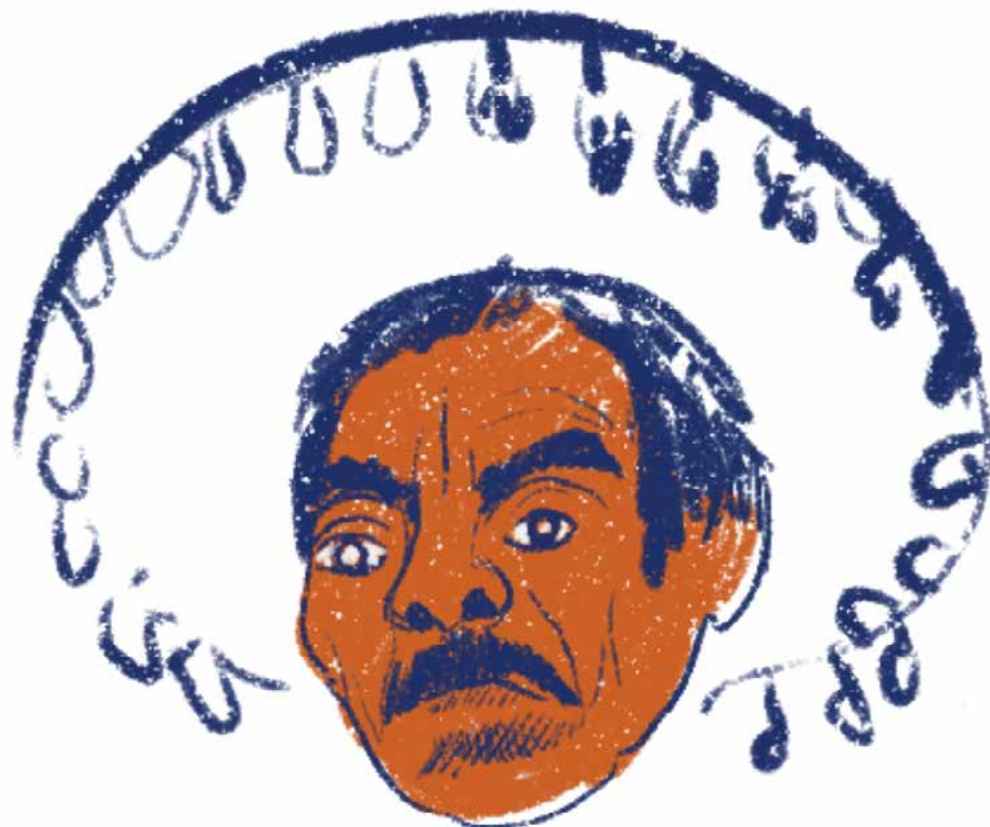
Σε αυτόν τον πόλεμο η διακίνηση ναρκωτικών επίσης τοποθετήθηκε, επειδή σχηματίστηκε σαν μια εταιρεία

που άνοιξε αγορές και παρήγαγε εμπορεύματα με βίαιο τρόπο. Από την πλευρά του, το Κράτος διαδραμάτισε θεμελιώδη ρόλο, καθώς ήταν φύλακας και άνευ όρων σύμμαχος εκείνων που έπρεπε να πολεμήσει. Από τότε η καταστολή ήταν σταθερή. Σε όλα τα χωριά, εκατοντάδες ιθαγενών σε αντίσταση διώχτηκαν, φυλακίστηκαν, παρενοχλήθηκαν με εντάλματα σύλληψης, σκοτώθηκαν και τους εξαφάνισαν. Ο πόλεμος, απαραίτητη στιγμή του καπιταλισμού, επεξέτεινε αυτή τη διαδικασία σε ολόκληρη την κοινωνία, και αυτό το γεγονός αποστράτευσε την οργάνωση, έσπασε τον κοινωνικό ιστό και διαίρεσε ολόκληρες οικογένειες και κοινότητες.

Όμως, κατά τη διάρκεια του Σεμιναρίου του Τάτα Χουάν Τσάβες το 2013, το CNI έθεσε το μεγάλο κεφαλαίο ως τον κύριο εχθρό του, αναγνωρίζοντας, στα μεγάλα έργα και στη λογική του οργανωμένου εγκλήματος, τους συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους εκκείνο εκδηλώνεται. Το 2014, κατά τη διάρκεια της Συνάντησης των Λαών των Ζαπατίστας με τους λαούς του CNI, παρουσιάστηκαν δύο έγγραφα για να κατανοήσουμε την πραγματικότητα της εκδίωξης και της καπιταλιστικής καταστολής στη χώρα: η Πρώτη και η Δεύτερη Διακήρυξη της Ανταλλαγής μεταξύ CNI-EZLN. Ένα από τα αποτελέσματα της ανταλλαγής ήταν η ορατότητα των αγώνων, έτσι και η καταγγελία των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν. Κάθε ένας από τους αγώνες θεωρήθηκε καθρέφτης επειδή κάθε λαός μπορούσε να παρατηρήσει την δική του αντανάκλαση, δηλαδή να δει τον εαυτό του όταν άκουγε τους αγώνες άλλων κοινοτήτων. Το CNI επιβεβαίωσε ότι, παρά τις γεωγραφικές αποστάσεις, τα ίδια προβλήματα το ενέδρευαν: υδροηλεκτρικά εργοστάσια, αιολικά πάρκα, υδραγωγεία, φράγματα, δρόμοι, ορυχεία, λεηλασίες δασών, αρπαγή γης, κτλ. Όλα τα προηγούμενα, σχέδια θανάτου που το μεγάλο κεφαλαίο επιδιώκει να τα εφαρμόσει στα εδάφη των λαών και αυτά, σε όλες τις περιπτώσεις, συνεπάγονται εκδίωξη και καταστολή: ένας πόλεμος εξόντωσης.

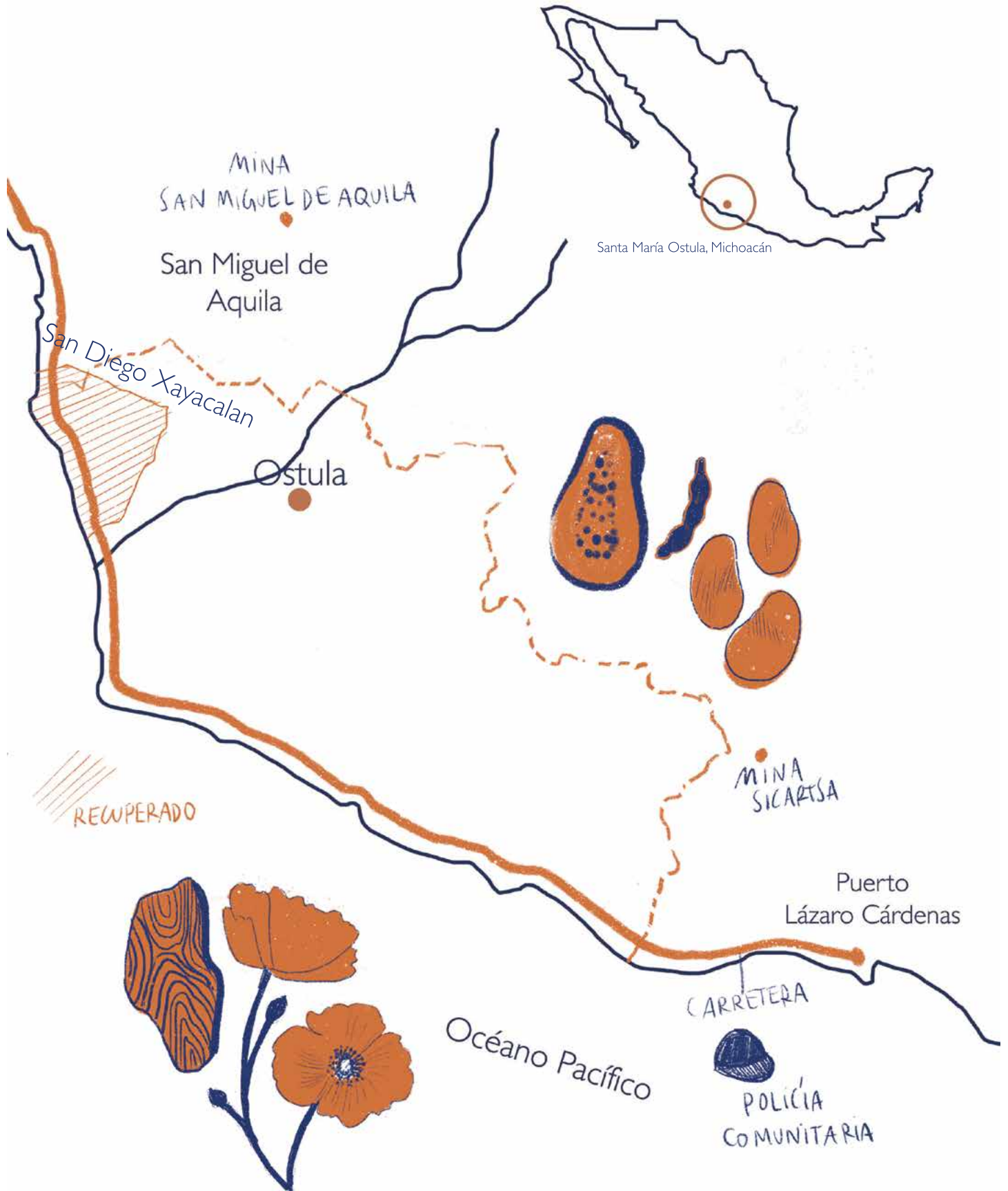
Αυτή η διαδικασία συνάντησης και αναδιάρθρωσης επέτρεψε να, κατά τη διάρκεια του Πέμπτου Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου το 2016, αποφασιστεί να πραγματοποιήσει μια διαβούλευση σε όλα τα χωριά που απαρτίζουν το CNI για να αποφασίσουν να συγκρατήσουν ένα Ιθαγενικό Συμβούλιο Διακυβέρνησης (CIG) με μια εκπρόσωπο που θα συμμετάσχει ως ανεξάρτητη υποψήφια

στις προεδρικές εκλογές. Το αποτέλεσμα της διαβούλευσης τον Δεκέμβριο του 2016, με τη συμμετοχή 523 κοινοτήτων των 43 ιθαγενών λαών που βρίσκονται σε 25 πολιτείες της χώρας, εγκρίθηκε και άρχισε να διαρθρώνεται από τότε. Το CIG επιδίωξε να χρησιμοποιήσει την εκλογική διαδικασία χωρίς να περιορίσει το πεδίο του δράσης σε αυτή. Η εκλογική εκστρατεία της εκπροσώπου Μαρίας ντε Χεσούς Πατρίσιο, ή αλλιώς Μαριτσούι, αναζητώντας τις απαραίτητες υπογραφές για να συμμετάσχει στο εκλογικό διαγωνισμό για την προεδρία ως ανεξάρτητη υποψήφια επέτρεψε στο CIG να φτάσει σε κοινότητες και πολιτείες της χώρας όπου το CNI δεν είχε παρουσία ή είχε χάσει έδαφος.

Όπως το είχαν προβλέψει ο EZLN και το CNI, η Μαριτσούι δεν συγκέντρωσε αρκετές υπογραφές για να διαγωνισθεί ως υποψήφια, αλλά η στρατηγική λειτούργησε για αυτό που επιδιωκόταν: το CIG κατάφερε να προχωρήσει κατά της επίθεσης και να διορίσει συμβούλους και εκπροσώπους από διάφορες κοινότητες της χώρας, ακόμη και όπου πριν το CNI δεν είχε παρουσία. Έτσι ξεκίνησε η δημιουργία μιας ανάγνωσης της πραγματικότητας και ένα κοινό πολιτικό πρόγραμμα, με το οποίο οι λαοί μπορούν να κατευθύνουν τους αγώνες τους και να

κυβερνούν τους εαυτούς τους. Γι' αυτό επιστρέφουν στις επτά αρχές του CNI: να υπηρετείς και να μην υπηρετείσαι, να οικοδομείς και να μην καταστρέφεις, να εκπροσωπείς και να μην υποκαθιστάς, να πείθεις και να μην νικάς, να υπακούς και να μην διατάξεις, να κατεβαίνεις και να μην ανεβαίνεις, να προτείνεις και να μην επιβάλλεις, με τις οποίες επιδιώκουν να δημιουργήσουν νέους τρόπους ζωντανής δημοκρατίας χωρίς να αναπαράγουν τις μορφές κυριαρχίας ή ελέγχου με τις οποίες οι ομάδες δύναμης, στη χώρα, τους έχουν καταπιέσει για τόσα χρόνια. Αυτό το Σπίτι των Καθρεφτών του οποίου βάδισμα είναι αντίσταση χτίζει σήμερα το δρόμο του μέσα από το CIG και η προσπάθειά του αντιπροσωπεύει μια αναφορά για οποιονδήποτε οργάνωση και για οποιονδήποτε αντικαπιταλιστικό αγώνα στον κόσμο.

Οστούλα

Αυτόνομο έδαφος και κοινοτική αστυνομία

Βρίσκεται στις μεξικανικές ακτές του Ειρηνικού, στον δήμο της Ακίλα στην πολιτεία του Μιτσοακάν, το χωριό της Οστούλα διαθέτει 30,000 εκτάρια κοινοτικής γης από την αποικιακή περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι σε αυτό το έδαφος μπορεί μόνο να αποφασίσει μια συνέλευση που διέπεται από τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων της. Για το λόγο αυτό, σε αντίθεση με το υπόλοιπο εθνικό έδαφος, οι παραλίες της πολιτείας του Μιτσοακάν δεν έχουν ιδιωτικοποιηθεί, κάτι που είναι προβληματικό για την κατασκευή καπιταλιστικών έργων.

Το έδαφος της Οστούλα κατέχει διάφορα ελκυστικά στοιχεία για το μεγάλο κεφαλαίο: σίδηρο, χρυσό, ιδανική τοποθεσία για την κατασκευή λιμένων και οδών που διευκολύνουν την κυκλοφορία νόμιμων και παρανόμων εμπορευμάτων, όμορφες παραλίες για οικοτουρισμό, δάση με πολύτιμα ξύλα και εύφορες εκτάσεις για καλλιέργεια φαρμάκων. Κατά συνέπεια, η κοινότητα έχει επιθέσει με παραπάνω βία από τις ένοπλες δυνάμεις του Κράτους, από παραστρατιωτικούς και από τις ομάδες ναρκωτικών. Ωστόσο, η Οστούλα κατάφερε να υπερασπιστεί τον εαυτό της και να οικοδομήσει την αυτονομία της μέσω της οργάνωσης της κοινοτικής της αστυνομίας, γεγονός που καθιστά τον αγώνα της ως μια σημαντική αναφορά μέσα στο Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο.

Από τα μέσα του 20ου αιώνα, η Οστούλα υπέστη την κατοχή του κοινοτικού εδάφους από «μικρούς ιδιοκτήτες» οι οποίοι, ανίκανοι να αγοράσουν την κοινοτική γη από ένα ιδιώτη, την κατέλαβαν παράνομα. Γι' αυτό από τη δεκαετία του 1960 η κοινότητα έπρεπε να υπερασπιστεί το δικαίωμά της πάνω από το έδαφος στα αγροτικά δικαστήρια,

έχοντας επανειλημμένα κερδίσει αμπάρως¹ και προληπτικά μέτρα προς όφελός της.

Αρχικά, η εισβολή των γαιών είχε τον σκοπό να τις εκμεταλλευτεί στην καλλιέργεια παπάγια, μάνγκο ή ταμάρινδος. Όμως με την πάροδο του χρόνου η κοινότητα αντιλήφθηκε την καπιταλιστική στρατηγική: οι μικροί ιδιοκτήτες έβαλλαν τη γη τους προς πώληση και το μεγάλο κεφαλαίο την αγόραζε, αγνοώντας το δικαίωμα της κοινότητας να αποφασίσει για το έδαφος της.

Εκδίωξη και εκμετάλλευση

Ένα από τα κυριότερα κίνητρα για την εκδίωξη της κοινότητας της Οστούλα από τη γη της είναι η κατασκευή ενός δικτύου δρόμων και λιμένων σχεδιασμένο να παραδίδουν εμπορεύματα στην ανατολική ακτή των Ηνωμένων Πολιτειών. Το κρατικό και ομοσπονδιακό Σχέδιο της Ολόκληρης Ανάπτυξης για την Ακτή του Μιτσοακάν σκοπεύει να καταστήσει το λιμάνι Λάζαρο Κάρδενας, που βρίσκεται στην ακτή του Ειρηνικού, προωθητικό άξονα του βιομηχανικού, θαλάσσιου και αλιευτικού διαδρόμου Μανζανίγιο-Λάζαρο Κάρδενας- Ιξτάπα- Ακαπούλκο.

Η οικονομική περιοχή Ασίας-Ειρηνικού είναι μία από τις πιο δυναμικές, με ιδιαίτερα ανεπτυγμένες χώρες όπως η Ιαπωνία, άλλες σε ανάπτυξης όπως η Κίνα, «ο γίγαντας της Ασίας», αλλά επίσης με την Νότια Κορέα, τη Σιγκαπούρη, τη Μαλαισία και, πιο πρόσφατα, το Βιετνάμ. Εντούτοις η άφιξη εμπορευμάτων από την Ασία-Ειρηνικό έχει μια πελώρια συμφόρηση, αφού δεν υπάρχουν αρκετά λιμάνια στις μεξικανικές ακτές για να λάβουν το τεράστιο όγκο εμπορευμάτων. Περίπου το 70% εμπορίου με την περιοχή Ασίας-

Ειρηνικού διοχετεύεται μέσω του λιμανιού Λονγκ Μπιτς, που βρίσκεται νότια του Λος Άντζελες, Καλιφόρνια, από εκεί τα εμπορεύματα μεταφέρονται σιδηροδρομικά μέχρι τη Σιουδάδ Χουάρες, Τσιουάουα, όπου εισέρχονται στο μεξικανικό έδαφος προς την ανατολική ακτή των Ηνωμένων Πολιτειών. Αυτή η διαδρομή είναι πολύ μακριή, έτσι ώστε το τμήμα σιδηροδρόμου Μανζανίγιο-Λάζαρο Κάρδενας του «ανατολικά-δυτικά» διαδρόμου Μανζανίγιο-Ταμπίκο ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη ανάγκη να λαμβάνουν και να μεταφέρουν τα εμπορεύματα από την Ασία που εισάγονται στις Ηνωμένες Πολιτείες με πιο αποτελεσματικό τρόπο.

Μέσα σε αυτό το ίδιο Σχέδιο προβλέπεται ένα τουριστικό πρόγραμμα που εκμεταλλεύεται τον πολιτιστικό, οικολογικό και τοπικό πλούτο της περιοχής, δεδομένου ότι προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία και πλούτο ειδών, τόσο χερσαίων όσο και θαλασσιών.

Το Σχέδιο της Ολόκληρης Ανάπτυξης μιλά επίσης για την κατασκευή ενός λιμανιού μεταφοράς υλικών για την εταιρία εξόρυξης Ternium Hylsa στο Μανζανίγιο, επειδή προτίθενται να εδραιώσουν ένα μεταλλουργικό

κέντρο με υψηλή προστιθέμενη αξία, προωθώντας την επανενεργοποίηση σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών που βρίσκονται στην Περιφέρεια Οροσειρά-Ακτή. Για όλα αυτά, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση προσπαθεί να προχωρήσει στην κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Λάζαρο Κάρδενας-Μανζανίγιο.

Από την άλλη πλευρά, η Ακίλα είναι ένας δήμος με δυνατότητα εκμετάλλευσης μεταλλικών ορυκτών. Κατά σειρά σπουδαιότητας, υπάρχουν κοιτάσματα ορυκτών σιδήρου, ασημιού, ψευδαργύρου και χρυσού. Επί του παρόντος η παραγωγή σιδηρομεταλλεύματος και η εκμετάλλευσή του πραγματοποιείται από τις εταιρίες Hylsa, Sicartsa, Metal Steele (πρώην Ispat Mexicana). Όσον αφορά στα μεταλλεύματα ασημιού, ψευδαργύρου, χρυσού και χαλκού, οι εργασίες εξερεύνησης και εκμετάλλευσης διεξάγονται, στις μέρες μας, από μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις εξόρυξης και μικρής κλίμακας παραχωρησιούχους. Η κυβέρνηση αναφέρει ότι το κέρδος ορυχείων στην περιοχή φτάνει σχεδόν 2.000 εκατομμύρια πέσος ετησίως, με σημαντικές ετήσιες αυξήσεις από το 2006. Η μεταλλευτική παραγωγή του Μίτσοακάν αντιπροσωπεύει το 23% του εθνικού συνόλου και οι παραχωρήσεις εξόρυξης αυξήσαν το 2002 από το 5,5% του συνόλου του εδάφους της πολιτείας σε 15,67% το 2010, δηλαδή περισσότερα από ένα ένατο τμήμα του εδάφους είναι παραχωρημένο στις επιχειρήσεις εξόρυξης. Η Ακίλα είναι μία από τις κυριότερες μεταλλευτικές περιοχές, με το ορυχείο του Σαν Μιγκέλ ντε Ακίλα εκμεταλλευμένο από το Ternium-Las encinas.

Από τα μεγάλα κέρδη ότι η εκμετάλλευση των μεταλλικών πόρων αφήνει, ο πληθυσμός δεν λαμβάνει καμία ωφέλεια. Οι κάτοικοι, των οποίων η γη εκμισθώθηκε σε επιχειρήσεις εξόρυξης, εισπράττουν πολύ χαμηλότατο ποσό. Η καταδίκη της πλειονότητας συνήθως είναι να τους γίνουν υποπληρωτές εργαζόμενους των επιχειρήσεων εξόρυξης ή εκτοπισμένους.

Σαν να μην είναι αρκετό, στην περιοχή υπάρχουν ομάδες διακίνησης ναρκωτικών που διεκδικούν επίσης το έδαφος, επειδή θέλουν να ασκήσουν μέρος των δραστηριοτήτων τους εκεί. Διάφορες οργανώσεις διακίνησης ναρκωτικών, όπως η Λα Φαμίλια Μίτσοακάνα ή οι Ιπότες του Ναού, χρησιμοποιούσαν κοινοτικές εκτάσεις από τα γειτονικά χωριά της Οστούλα για να καλλιεργήσουν παπαρούνα. Αυτές οι

εγκληματικές οργανώσεις συμμετείχαν επίσης στην παράνομη υλοτομία και εξαγωγή του *σαγγοαλίκα*, ένα πολύτιμο ξύλο που είναι σε μεγάλη ζήτηση στην Κίνα. Καταλάμβαναν ακόμα το κοινοτικό έδαφος της Οστούλα για την εκφόρτωση ταχύπλων βαρκών με ναρκωτικά από την Κολομβία και για την προσγείωση των αεροσκαφών τύπου Τσέσνα για τη μεταφορά όπλων και ναρκωτικών.

Καταστολή και περιφρόνηση

Το 2008, η κοινότητα της Οστούλα άρχισε να σχεδιάσει την ανάκτηση των χιλίων εκτάρων που είχαν εισβληθεί και ήταν στην κατοχή της Λα Φαμίλια Μιτσοακάνα. Η συνέλευση της κοινότητας ανέθεσε στο δάσκαλο Ντιέγο Ραμίρεζ να αποτελέσει την ειδική επιτροπή για την άμυνα και την ανάκτηση όλων των γαιών. Όμως τον Ιούλιο του ίδιου έτους, ο δάσκαλος απήχθη, βασανίστηκε και σκοτώθηκε, το σώμα του εγκαταλείφθηκε σε διεκδικούμενο μέρος σαν δήλωση του πολέμου που θα συνέβαινε πάνω από την κοινότητα.

Στις 29 Ιουνίου το 2009, δύο χιλιάδες μέλη της νάουα κοινότητας της Σάντα Μαρία Οστούλα ανάκτησαν περίπου χίλια εκτάρια ενός τόπου γνωστού ως «Λα

Καναγουανσέρα». Την ίδια μέρα, μια ομάδα βαριά οπλισμένων άντρων περίμενε τα μέλη της κοινότητας και τα επιτέθηκε με πυροβολισμούς, ωστόσο οι επιδρομείς συνελήφθησαν από την κοινοτική αστυνομία της Οστούλα και παραδόθηκαν στις κρατικές αρχές.

Από την αρχή, η ανησυχία της μεξικανικής κυβέρνησης δεν ήταν η επίλυση του προβλήματος της γης, αλλά η καταστολή της ύπαρξης της κοινοτικής αστυνομίας. Έτσι, το 2009 ο Μεξικανικός Στρατός, το Πολεμικό Ναυτικό και η Γενική Εισαγγελία της Δημοκρατίας (PGR), πραγματοποίησαν ενέργειες και επιδρομές εναντίον της κοινότητας για να αφοπλίσουν την κοινοτική της αστυνομία. Εκείνη την εποχή, κανένας κυβερνητικός οργανισμός δεν διερευνούσε τις 8 ανθρωποκτονίες που έγιναν εναντία των μελών της κοινότητας και, ενώ οι ενέργειες έλαβαν χώρα, η τότε Γραμματεία Αγροτικής Μεταρρύθμισης καθυστέρησε την διαδικασία της αγροτικής σύρραξης ώστε να μην δοθεί στην Οστούλα η ασφάλεια δικαίου πάνω στο ανακτώμενο έδαφος.

Από την άλλη μεριά, όχι μόνο οι αστυνομικοί, οι ναυτικοί και οι στρατιώτες χρησιμοποιούνταν

για να καταστείλουν την κοινότητα, αλλά και παραστρατιωτικές ομάδες και ομάδες διακίνησης ναρκωτικών. Μεταξύ 2008 και 2011, 34 μέλη κοινότητας σκοτώθηκαν και 6 εξαφανίστηκαν. Τα τελευταία μέλη αυτά συνεχίζουν να λείπουν και οι δολοφονίες δεν έχουν διερευνηθεί. Έτσι, η κυβέρνηση εκπλήρωσε τον στόχο να τρομοκρατήσει την κοινότητα, γεγονός που προκάλεσε την αποδιοργάνωση και τη μαζική έξοδο: δεκάδες οικογένειες έπρεπε να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και να εγκατασταθούν στην πολιτεία του Ναγιαρίτ για να αποφύγουν να σκοτωθούν. Αυτό άφησε το ελεύθερο πέρασμα στους λεηλάτες και, το 2012 και το 2013, η περιοχή ήταν υπό παραστρατιωτικό και ναρκο-παραστρατιωτικό έλεγχο. Αυτές οι ομάδες έπαιρναν υλικά από το δημαρχείο σε φορτηγά και τα έφεραν στις επιχειρήσεις εξόρυξης. Επιπλέον, υπήρχε λαθραία λεηλασία ορυκτών και πολύτιμων ξύλων.

Αντίσταση και εξέγερση

Δεν ήταν μέχρι το 2014 ότι, κατά την περίσταση της εμφάνισης μερικών ομάδων αυτοάμυνας στην πολιτεία του Μίτσοακάν για την αντιμετώπιση της

αυξανόμενης ανασφάλειας και ατιμωρησίας, μια ομάδα εξόριστων αποφάσισε να επιστρέψει στην κοινότητά της. Ήταν, σε αυτό το πλαίσιο, ότι, σε μια συνέλευση στην οποία συμμετείχαν 1200 άτομα, οι κάτοικοι αποφάσισαν να ανασυγκροτήσουν την κοινοτική τους αστυνομία για την οποία διόρισαν διοικητές. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η κοινοτική αστυνομία της Οστούλα έχει εξαρτηθεί, απ' την αρχή, από τις αποφάσεις της κοινοτικής συνέλευσης.

Το γεγονός αυτό προκάλεσε τη διαφυγή των αρχηγών εμπορίας ναρκωτικών που είχαν καταστρέψει την περιοχή και ως αποτέλεσμα άρχισε να αποκαθιστούν ελάχιστες συνθήκες για να ζήσουν ειρηνικά. Ωστόσο, οι επιθέσεις κατά της κοινότητας δεν σταμάτησαν. Έγινε απόπειρα κατά της ζωής του διοικητή της κοινοτικής αστυνομίας δύο φορές. Λίγες εβδομάδες αργότερα ο δήμαρχος της Ακίλα, ο Χουάν Ερνάντες, αναγνώρισε στη δήλωσή του ενώπιον των κρατικών αρχών ότι αυτός ο ίδιος έχει δώσει τις εντολές.

Σε άλλη αλαζονική πράξη της κυβέρνησης, λίγες μέρες μετά την επιστροφή τους στην κοινότητα, οι κάτοικοι

ενημερώθηκαν για μια νέα διαμάχη που έκανε ένας μικρός ιδιοκτήτης σε σχέση με τη γη τους, η οποία βρισκόταν σε μια περιοχή που ποθούσε η εταιρία εξόρυξης Ternium. Οι επιθέσεις δεν παύτηκαν.

Σε εκείνες τις μέρες, σε μια ενέργεια υπερβολικής δύναμης, η κυβέρνηση πραγματοποίησε μια επιχείρηση που περιλάμβανε την πολιτειακή και την ομοσπονδιακή αστυνομία, το Πολεμικό Ναυτικό και το Στρατό για να συλλάβει τον διοικητή της κοινότητας: εκείνος κλήθηκε στην πλατεία για να επικυρώσει ένα όχημα που παρείχε η κυβέρνηση και κατά την άφιξη του περιτριγυρίστηκε και υποτάχθηκε, κατηγορημένο για τη μεταφορά όπλων και εγκλείστηκε στην ομοσπονδιακή φυλακή του Τεπίκ, Ναγιαρίτ.

Αυτή η κράτηση προκάλεσε τη διαμαρτυρία της κοινότητας, η οποία μπλοκάρισε το δρόμο σε πολλά σημεία, απαιτώντας την ελευθερία του κρατουμένου. Και αν η περιφρόνηση ήταν ήδη σαφής, η απάντηση της κυβέρνησης το κατάστησε σαφέστερο: για να εξαλείψει τους οδικούς αποκλεισμούς, ο Ομοσπονδιακός Στρατός ανέλαβε μια πολύ μεγάλη επιχείρηση και επιτέθηκε στους ανθρώπους πυροβολώντας τον πληθυσμό. Ως αποτέλεσμα, ένα παιδί κάτω των 12 ετών, το αγόρι Ιδελμπέρτο Ρέγιες, σκοτώθηκε από μια σφαίρα που πυροβόλησε στο κεφάλι του ο Στρατός, και τραυματίστηκαν από πυροβολισμό 10 άτομα.

Συμπέρασμα

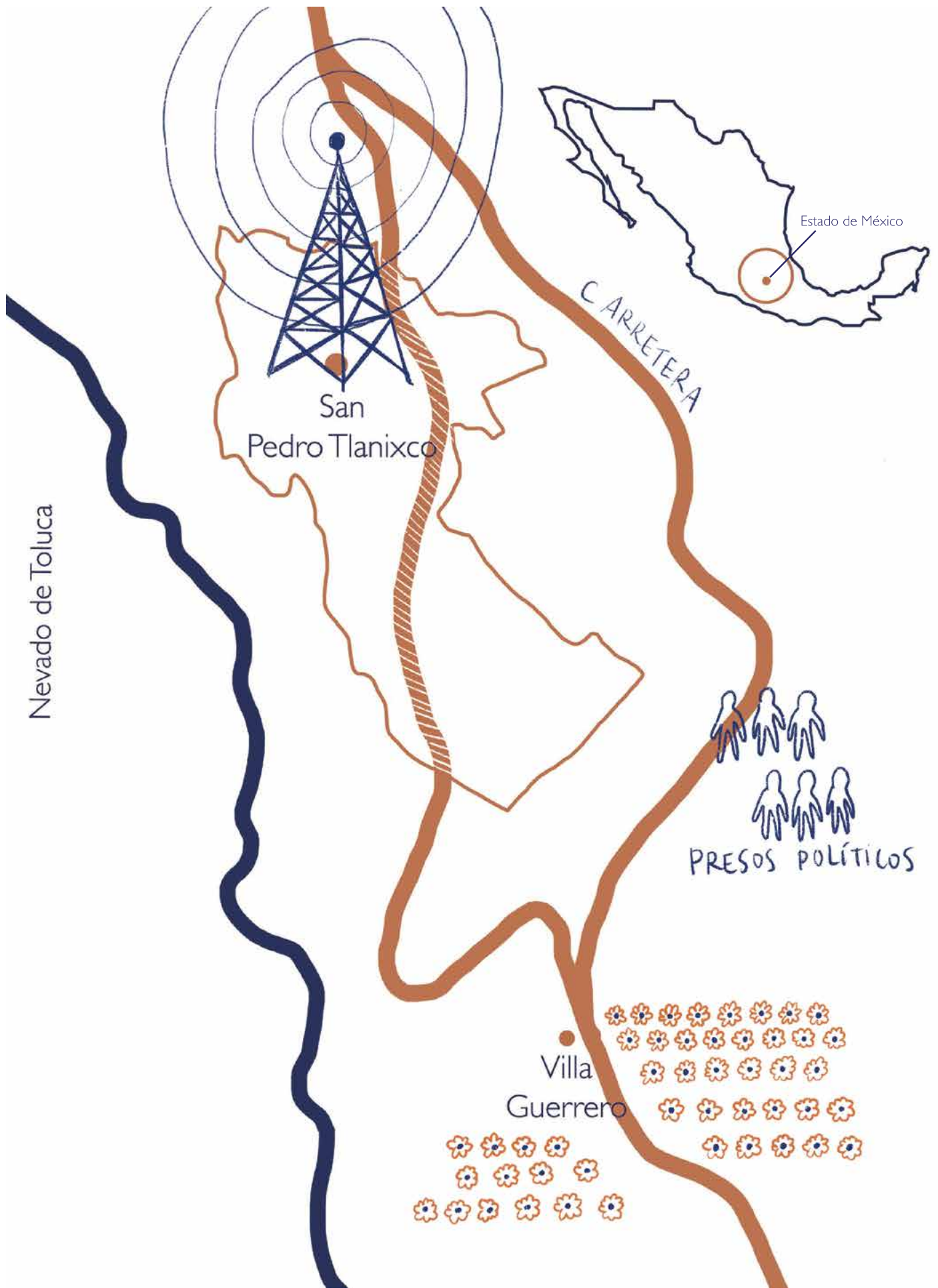
Το 2009, η δημιουργία του Σαν Ντιέγκο Τσαγιακάλαν ήταν μια ειρηνική και νομική δράση από τους κατοίκους της Οστούλα για την αναγνώριση του προγονικού τους εδάφους και της κοινοτικής τους αστυνομίας, με την οποία έβαλαν σε εφαρμογή το δικαίωμα στην αυτοάμυνα των ιθαγενών λαών, φυλών και εθνών της χώρας. Η αναδιοργάνωση της κοινοτικής αστυνομίας το 2014 επέτρεψε στην κοινότητα να ανακτήσει τις ελάχιστες συνθήκες ώστε οι οικογένειες που εξορίστηκαν να επιστρέψουν στο προγονικό τους έδαφος. Η διαδικασία είναι αργή αλλά σταθερή, οι κάτοικοι αναδιοργανώνουν σιγά σιγά τη ζωή της κοινότητας και εμβαθύνουν τη διαδικασία της αυτονομίας τους. Σήμερα, τα πολιτικά κόμματα δεν έχουν παρουσία στην κοινότητα. Η Οστούλα μπόρεσε να επιβάλει αυτούς τους όρους στην πολιτειακή κυβέρνηση, καθώς και τη νομιμοποίηση μέρους της κοινοτικής της αστυνομίας, η οποία στην

επικαιρότητα αναγνωρίζεται ως μέρος της δημοτικής αστυνομίας, μολονότι εξακολουθεί να διέπεται από την κοινοτική συνέλευση.

Όμως, καθώς ο αγώνας τους είναι ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα κοινοτικής οργάνωσης η πολιτειακή και ομοσπονδιακή κυβέρνηση επιδιώκει συνεχώς να τους καταπνίγουν για να εμποδίσουν σε άλλες κοινότητες να τους μιμηθούν. Ως μέρος της πολιορκίας που δημιούργησε η κυβέρνηση, οι αγροτικές αγωγές που θα επιτρέψουν στην κοινότητα τη νόμιμη κατοχή του εδάφους τους καθυστέρησαν και οι νομικές αποφάσεις παραμένουν πολύ μακριά. Παρ' όλα αυτά, η εμπιστοσύνη της κοινότητας στις δικές της δομές καθιστά εφικτή την αντίσταση της μέχρι την πλήρη αναγνώρισή της.

Η οργάνωσή τους κατάφερε να κρατήσει μέσα στα όρια τους λαθρεμπόρους ναρκωτικών, τους κασίκες, τους επιχειρηματίες και τους κυβερνητικούς υπάλληλους που τους πολιορκούν με τα πάντα και τις αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις τους, χωρίς να υπονοείται ότι έχει ξεπεραστεί η κατάσταση του μόνιμου πολέμου εναντίον τους. Παρά τις αντιξοότητες, σε εκείνες τις περιοχές της ακτής του Μιτσοακάν, η ζωή είναι σε θέση να ανθήσει από το χέρι της αντίστασης.

¹ Το αμπάρο είναι μια ενέργεια ή προσφυγή που προστατεύει τα συνταγματικά δικαιώματα του πολίτη.

Τλανίτσκο

Ένας λαός στην υπεράσπιση του νερού και της ζωής

Το Σαν Πέδρο Τλανίτσκο είναι ένα νόουα αυτόχθον χωριό στην Πολιτεία του Μεξικού με περίπου 5.000 κατοίκους. Βρίσκεται στο δήμο Τενάγκο ντελ Βάγιε, στις πλαγιές του ηφαιστείου Τσιναντέκατλ, γνωστό και ως Νεμπάδο ντε Τολούκα. Μέσω των εδαφών του διασχίζει ένα ποτάμι μεσαιας ροής που ονομάζεται Αρρόγιο Γράντε ή Τετσαλτέγκο. Τους 16ο και 17ο αιώνες, η κοινότητα του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο έλαβε τίτλους στους οποίους αναγνωρίζονταν περισσότερα από τρία χιλιάδες εκτάρια κοινοτικής γης¹. Το 1934, το μεξικανικό Κράτος μόνο αναγνώρισε 2.490 εκτάρια από την κοινοτική γη και προικοδότησε στην κοινότητα με 561 εκτάρια (χαρακτηρισμένα ως *εχιδάλες εδάφη*²).

Στην περίπτωση του Τλανίτσκο είναι δυνατόν να εντοπιστούν τουλάχιστον δύο λόγους για τους οποίους ο καπιταλισμός σχεδιάζει μηχανισμούς για την εκδίωξη: βελτιστοποίηση τις κυκλοφορίας εμπορευμάτων και ιδιωτικοποίηση του νερού.

Εκδίωξη

Επειδή βρίσκεται σε στρατηγικό σημείο για την κυκλοφορία των εμπορευμάτων, στη δεκαετία του '80 τα *εχιδάλες εδάφη* του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο εισεβλήθηκαν παράνομα. Ως αποτέλεσμα της επιβολής του αυτοκινητοδρόμου Τενάγκο-Ιξτάπαν ντε λα Σαλ, η κοινότητα χωρίστηκε σε δύο τμήματα. Το 2011, και πάλι χωρίς πρότερη διαβούλευση μέσα στη συνέλευση του *εχίδο*, πραγματοποιήθηκε η επέκταση του αυτοκινητοδρόμου Τενάγκο ντελ Βάγιε-Ιξτάπαν ντε λα Σαλ, ως μέρος του μεγάλου έργου αυτοκινητοδρόμων που αντιστοιχεί στην εθνική οδό Τολούκα-Τρες Μαρίας-Κουερναμπάκα. Αφετέρου, λόγω της εγγύτητας με το Αρρόγιο Γράντε,

για τους κατοίκους του Τλανίτσκο το νερό είναι ένα κοινό και ανεκτίμητο αγαθό που έχουν προστατέψει για πολλά χρόνια. Όμως, οι εταιρίες ανθοκομίας της Βίγια Γκερρέρο άρχισαν να σφετεριστούν τα νερά του ποταμιού Τετσαλτέγκο μέσω παραχωρήσεων που τις χορήγησε η Εθνική Επιτροπή Υδάτων (CONAGUA). Το 1999, η Ένωση Χρηστών Άρδευσης της Βίγια Γκερρέρο, εκπροσωπούμενη από τον επιχειρηματία Αλεχάντρο Ισαάκ Βάσσο, έλαβε μια παραχώρηση στα επιφανειακά νερά του ποταμιού. Το 2009 η Βίγια Γκερρέρο έλαβε χορήγηση νερού με ένα σύνολο 1.500.000 κυβικών μέτρων ετησίως από τις πηγές γνωστές ως Λα Εστρέγια. Τα μέλη της κοινότητας κατηγορούν αυτή την χορήγηση της απόκρυψης μιας μεγάλης επιχείρησης, δεδομένου ότι εξάγεται περισσότερο νερό από το παραχωρημένο. Αν και το νερό πρέπει να είναι για δημόσια χρήση, το Κράτος κρύβει την ιδιωτικοποίηση του νερού μέσω παραχωρήσεων σε ιδιώτες εις βάρος της εκδίωξης της κοινότητας.

Η περίπτωση της εκδίωξης στο λαό του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο είναι ένα σαφές παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα πολιτικά και τα νομικά πλαίσια του σημερινού καπιταλιστικού συστήματος χρησιμοποιούνται από τις κυβερνήσεις για να καταστείλουν και να εκδιώξουν τους λαούς από τα εδάφη τους και από τους πόρους τους, με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται όπως ο κατακερματισμός των οικογενειών, η καταστροφή του κοινωνικού ιστού και η ηθική και οικονομική φθορά, για να αναφέρουμε μερικές.³

Η εκδίωξη του εδάφους και των πόρων του Τλανίτσκο έχει συμβάλει στο σπάσιμο του

κοινωνικού ιστού επειδή, σε ορισμένες περιπτώσεις, εξαιτίας έλλειψης νερού για την σπορά άρδευσης και των νεοφιλελεύθερων πολιτικών, πολλοί αγρότες σταμάτησαν να καλλιεργούν τη γη, ενώ οι πολιτικές αυτές οξύναν την εργασιακή κατάσταση των κατοίκων. Τώρα, τουλάχιστον το 20% εργάζεται ως μεροκαματιάρηδες με άθλιους μισθούς υπό την καθοδήγηση των ανθοκομικών επιχειρηματιών, καθώς άλλοι έπρεπε να μεταναστεύουν στις Ηνωμένες Πολιτείες για να βρουν δουλειά. Στην περίπτωση των γυναικών μεταναστεύουν, αλλά σε κοντινές κοινότητες. Αυτή είναι μια από τις αντιθέσεις που αντιμετωπίζει η κοινότητα: έχοντας ποτάμια και πηγές και χωρίς νερό ούτε για οικιακή χρήση αφού σχεδόν όλες οι ροές της εκτρέπονται στα θερμοκήπια των ανθοκόμων του γειτονικού δήμου της Βίγια Γκερρέρο.⁴

Καταστολή

Για την κατασκευή της επέκτασης του αυτοκινητοδρόμου Τενάγκο ντελ Βάγιε-Ιξτάπαν ντε λα Σαλ, οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί προσέλαβαν «αγροτικούς μισθοφόρους» που αφιερώθηκαν για να προετοιμάσουν τον δρόμο όπου θα περάσει ο αυτοκινητόδρομος, εκτοπίζοντας τις κοινότητες που τους εμπόδισαν. Απέναντι από αυτό, ο λαός αποφάσισε να σταματήσει τα έργα, λαμβάνοντας, ως απάντηση από το Κράτος, την αποστολή 1.500 αστυνομικών για να εκφοβίσει, για να παρενοχλήσει και για να απειλήσει τους κατοίκους, καθώς και για να προστατεύσει τους κατασκευαστές του αυτοκινητοδρόμου. Το 2011 εφесίβαλαν ένα αμπάρο εναντίον του αυτοκινητοδρόμου, το οποίο αρνήθηκε ο δικαστής Αγουστίν Αρτσούντια Ορτίς, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι η ιδιοκτησία της γης δεν αποδείχθηκε, παρ' όλο που αυτή έχει αποδειχτεί με πιστοποιημένα αντίγραφα του Εθνικού Αγροτικού Μητρώου.

Όσον αφορά την εκδίωξη του νερού, την 1η Απριλίου 2003, έντεκα ανθοκόμοι από το γειτονικό δήμο εισήλθαν στο έδαφος του Τλανίτσκο, με επικεφαλής από τον πρόεδρο του Συστήματος Υδάτων Άρδευσης του Ποταμιού Τετσακατέγκο της Βίγια Γκερρέρο, ο Αλεχάντρο Ισάακ Βάσσο. Με ύβρεις και φυσικές επιθέσεις, σε μια ξεκάθαρη απόπειρα πρόκλησης, η ομάδα ανθοκόμων κατηγορούσε την κοινότητα ότι λέρωσε το νερό. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες της κοινότητας, ο Βάσσο, ο οποίος ήταν ο πιο επιθετικός επειδή οδηγούσε την εκτροπή του ποταμιού που πηγάζει στο Τλανίτσκο για να ποτίσει τις καλλιέργειές του, κατά τις ύβρεις και τις επιθέσεις,

γλίστρησε και έπεσε σε χαράδρα, ένα ατύχημα που προκάλεσε το θάνατό του. Η πολιτειακή κυβέρνηση κατηγορήσε έξι υπερασπιστές του νερού, τους οποίους συνέλαβε μεταξύ το 2003 και το 2006. Στη συνέχεια, τους καταδίκασε σε φυλάκιση 50 έως 54 ετών, κατηγορώντας τους για παράνομη στέρηση της ελευθερίας και φόνο εκ προμελέτης, παρά το γεγονός ότι δεν διέθεταν άμεσες αποδείξεις για να τους κατηγορήσουν.

Περιφρόνηση

Από τη δεκαετία του ογδόντα, η αντίδραση της κυβέρνησης και των μέσων μαζικής ενημέρωσης στην οργάνωση του λαού εναντίον του αυτοκινητοδρόμου ήταν μια εκστρατεία δυσφήμισης, στην οποία παρουσίαζαν το Τλανίτσκο ως «τρομοκρατικό λαό». Αυτή η στρατηγική εντάθηκε το 2003, μετά τον θάνατο του Αλεχάντρο Ισάακ Βάσσο, χρησιμοποιώντας το γεγονός αυτό ως πρόσχημα για να επιθέτει στο χωριό με ελικόπτερα, περιπολίες, αστυνομικούς, όπλα, δακρυγόνα και εισβολή στα σπίτια, με σκοπό να αποσυναρμολογήσει την οργάνωση στο Τλανίτσκο. Αντί να διεξάγει μια αμερόληπτη διερεύνηση των γεγονότων, οι αρχές, με μια βαθιά ρατσιστική νοοτροπία, αποδέχθηκαν ως αληθινή την εκδοχή ότι ο επιχειρηματίας είχε σκοτωθεί από μέλη της κοινότητας και ήταν διατεθειμένες να τιμωρήσουν τους φερόμενους δολοφόνους με άδικες καταδίκες.

Αντίσταση και εξέγερση

Η ματλασίγκα κοινότητα του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο είναι μέλος του CNI από το 2001. Μόλις γνώριζαν την πρόθεση της κυβέρνησης να κάνει επιχειρήσεις με τα νερά τους, διοργάνωσαν την άμυνα μέσω της Επιτροπής Υδάτων του λαού, δίνοντας τον αγώνα με νομικά μέσα, και κινητοποιήθηκαν για να πιέσουν τις αρχές μέσω του μπλόκου του αυτοκινητοδρόμου.

Το 2002 η κοινότητα κατέθεσε το πρώτο αμπάρο που αμφισβητούσε τις παραχωρήσεις που χορηγούνται στους ανθοκόμους. Οι κάτοικοι του Τλανίτσκο έχουν προωθήσει έναν αγώνα για την αυτονομία τους, για τα ήθη και τα έθιμά τους και για την αναγνώριση του δικαιώματος των 5000 κατοίκων να είναι ματλασίγκας που μιλάνε νάουα γλώσσα. Αυτός ο αγώνας ξεκίνησε πριν από περισσότερα του 25 χρόνια όταν είδαν ότι τα βουνά, τις χαράδρες και το νερό τους πολιορκούνταν από την κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου που έφερε τη διαίρεση της κοινότητας.

Από το 2014, το Κίνημα για την Ελευθερία των Υπερασπιστών του Νερού και της Ζωής του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο έχει προωθηθεί για την απόκτηση της δικαιοσύνης. Μια άλλη οργανωτική και αντίστασης προσπάθεια άρχισε το 2016 με τη μετάδοση του «Ράδιο Τλανίτσκο-Μαναντιάλ ντε Λιβεράδα» 96.2 FM, το ραδιόφωνο της κοινότητας, καθώς και η οργάνωση ενός συνεταιρισμού για τη συλλογική υποστήριξη του ραδιοφώνου και του κινήματος.

Συμπέρασμα

Μέχρι το 2018, δέκα όργανα του ΟΗΕ εξέτασαν την υπόθεση των υπερασπιστών των υδάτων που κρατούνται άδικα: η Ομάδα Εργασίας για την Αυθαίρετη Κράτηση, ο Ειδικός Εισηγητής σχετικά με το θέμα των υποχρεώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με την απόλαυση ενός ασφαλούς, καθαρού, υγιούς και αειφόρου περιβάλλοντος, ο Ειδικός Εισηγητής για την προαγωγή και προστασία του δικαιώματος στην ελευθερία γνώμης και έκφρασης, ο Ειδικός Εισηγητής για τα δικαιώματα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και του συνεταιρίζεσθαι, ο Ειδικός Εισηγητής για τις συνέπειες στα ανθρώπινα δικαιώματα της οικολογικά έλλογης διαχείρισης και εξάλειψης επικίνδυνων ουσιών και αποβλήτων, ο Ειδικός Εισηγητής για την κατάσταση των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο Ειδικός Εισηγητής για την ανεξαρτησία των δικαστών και των δικηγόρων, η Ειδική Εισηγήτρια για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων λαών, ο Ειδικός Εισηγητής για τις σύγχρονες μορφές ρατσισμού, φυλετικών διακρίσεων, ξενοφοβίας και συναφών μορφών μισαλλοδοξίας, και ο Ειδικός Εισηγητής για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πόσιμο νερό και στην αποχέτευση.

Τα δέκα όργανα του ΟΗΕ εξέτασαν τη δίκη και συμπέραναν ομόφωνα ότι οι καταδίκες κατά των ιθαγενών του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο ήταν το αποτέλεσμα μιας δίκης που εγκληματοποίησε και διέπραξε πολλές παρατυπίες κατά των κατηγορουμένων. Σε αυτή τη δίκη υπήρξε στάθμιση των δηλώσεων των μαρτύρων που δεν ήταν παρόντες στο χρόνο και στον τόπο του συμβάντος, αξιολόγηση των ασυνάρτητων και απίθανων μαρτυριών, ανισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και στην πρόσβαση για τη δικαιοσύνη, δεν υπήρξε σεβασμός στην αρχή της εξατομίκευσης της ποινής, υπήρξε αντιστροφή της αρχής «το βάρος της απόδειξης» και, ως εκ τούτου, παραβίαση της αρχής «εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου».

Συγγενείς, φίλοι, κολεκτίβες, οργανώσεις και άτομα διατήρησαν τις πολιτικές συγκεντρώσεις, τις κινητοποιήσεις, τα φόρουμ και άλλες εκφράσεις αλληλεγγύης που σήμερα συνοδεύουν το Κίνημα για τη Ελευθερία των Υπερασπιστών του Νερού και της Ζωής του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο. Στις 17 Φεβρουαρίου 2019 πέτυχαν την ελευθερία τριών υπερασπιστών του νερού και τριών άλλων στις 5 Απριλίου 2019. Η απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων ήταν και θα είναι το αποτέλεσμα της οργάνωσης, του αγώνα και της αλληλεγγύης.

¹Η κοινοτική γη (tierra comunal στα ισπανικά), προέρχεται από την προκολομβιανή εποχή, αν και αναγνωρίστηκε ως ιδιοκτησία των αυτοχθόνων λαών κατά την αποικιακή περίοδο, μέσω της παραχώρησης, από το ισπανικό Στέμμα, των λεγομένων *Θεμελιώδεις Τίτλους*. Μετά την επανάσταση, το 1917, αυτός ο τύπος ιδιοκτησίας αναγνωρίζεται από το μεξικανικό Κράτος. Η κοινοτική γη επιτρέπει σε μεγαλύτερο βαθμό την αυτοδιαχείριση της ιδιοκτησίας καθώς η κοινοτική συνέλευση διατηρεί την ιδιοκτησία και τις αποφασίσεις για τη διαχείρισή της, γι' αυτό η μετατροπή της γης σε εμπόρευμα έχει περισσότερα εμπόδια υπό αυτό το καθεστώς.

²Εχιδάλ ή εχιδάλες είναι το επίθετο σε ενικό και πληθυντικό αριθμό αντίστοιχα, σχετικό με τον όρο εχίδο (ejido στα ισπανικά), το οποίο έχει προέλευσή το 1917 μετά την επανάσταση, όταν το μεξικανικό Κράτος έκανε τη παράδοση ή την αποκατάσταση γης στις κοινότητες και στους λαούς. Η εχιδάλ ιδιοκτησία βασίζεται στη συλλογική διαχείριση της γης, ακόμα και όταν κάθε άτομο επικαρπώνεται το αγροτεμάχιό του. Μετά τις νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις του Σαλίνας ντε Γκορτάρι το 1992, έγινε δυνατόν ότι το εχιδάλ έδαφος θα αποτελούσε αντικείμενο οποιασδήποτε εμπορικής σύμβασης δηλαδή, να γίνει εμπόρευμα που μπορεί να ενοικιαστεί, να πωληθεί και να αγοραστεί.

³Tejiendo Organización Revolucionaria στην παρουσίαση του Bono Solidario e Informativo Núm. 2 'San Pedro Tlanixco' της σειριακής Espejos de Resistencia y Rebelión, Μεξικό, 4η Αυγούστου 2017.

⁴Muñoz, Gloria, "El gran robo del agua de Tlanixco", Ojarasca, (257), Σεπτέμβριο, Μεξικό, 2018. <https://www.jornada.com.mx/2018/09/07/ojarasca257.pdf> (πρόσβαση 11 Φεβρουαρίου 2019)

Ελευθερία στους Υπερασπιστές του Νερού και της Ζωής του Σαν Πέδρο Τλανίτσκο!

Rómulo Mireles

Αποφυλακισμένος στις 5 Απριλίου 2019

Pedro Sánchez Berriozábal

Αποφυλακισμένος στις 5 Απριλίου 2019

Teófilo Pérez González

Αποφυλακισμένος στις 5 Απριλίου 2019

Lorenzo Sánchez Berriozábal

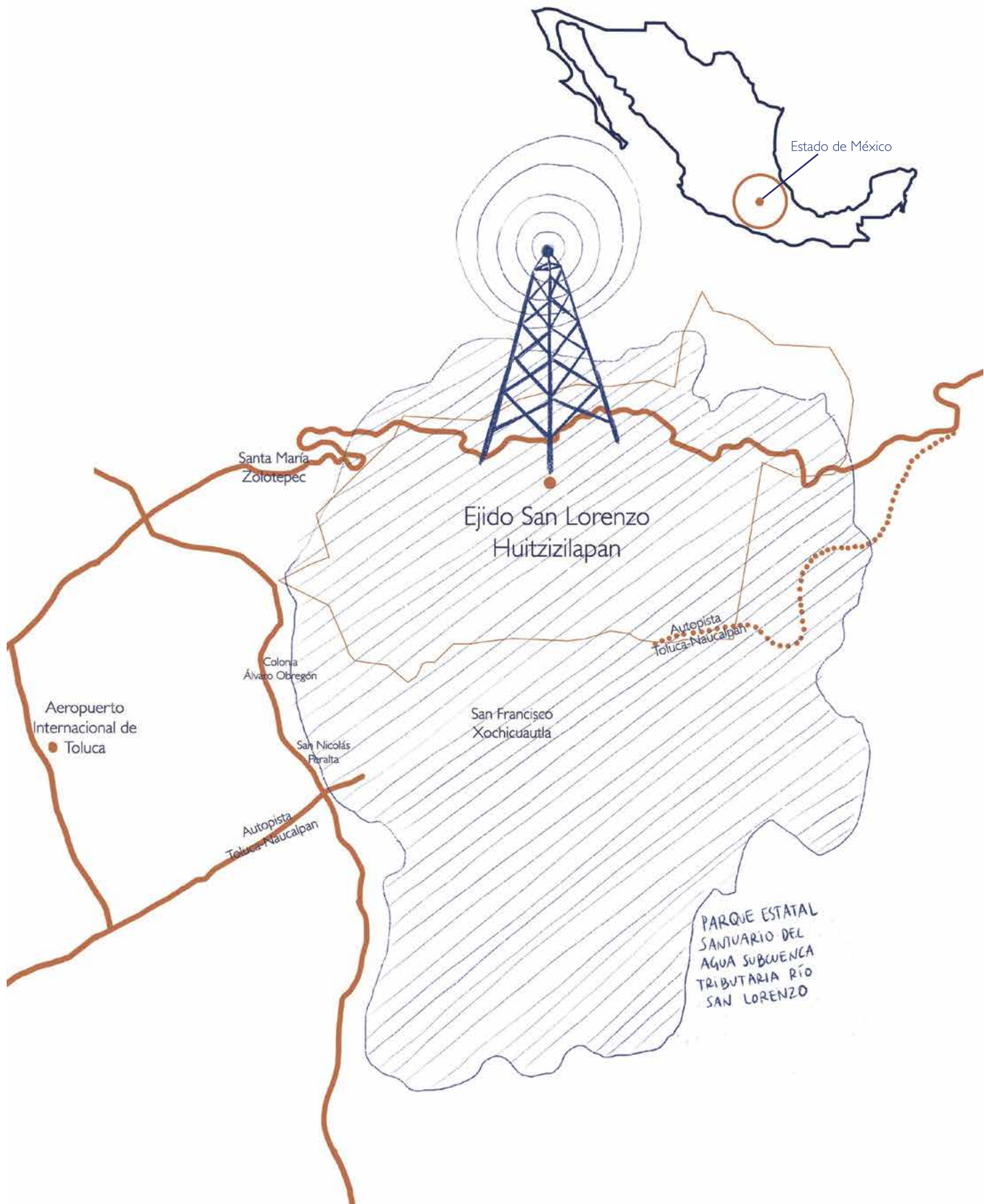
Αποφυλακισμένος στις 17 Φεβρουαρίου 2019

Marco Antonio Pérez González

Αποφυλακισμένος στις 17 Φεβρουαρίου 2019

Dominga González Martínez

Αποφυλακισμένη στις 17 Φεβρουαρίου 2019

Ουιτσισιλάπαν

Ο αγώνας για τα δάση και τα νερά τους

Λάβετε υπόψη σας ότι το Ουιτσισιλάπαν έχει ξυπνήσει και ότι η θέση μας είναι να συνεχίσουμε την υπεράσπιση των δασών, πηγών και της ακεραιότητάς μας ως λαός.¹

Για 18 χρόνια, οι 12 συνοικίες που εντάσσονται το Σαν Λορένσο Ουιτσισιλάπαν έχουν αντισταθεί σε μεγάλα έργα (ένας αυτοκινητόδρομος, ένας αερολιμένας και ένα κτηματομεσιτικό σχέδιο) που απειλούν όχι μόνο να τους εκδιώξουν από τα εδάφη τους και να εξαλείψει τον πολιτισμό τους αλλά και να ισοπεδώσουν το Οτομί-Μετσικά δάσος και τα ποτάμια τους, ένα προγονικό οικοσύστημα που βρίσκεται στην Οροσειρά «ντε λας Κρούσες», το οποίο επιτρέπει την ζωή της Μητροπολιτικής Ζώνης της Κοιλιάδας του Μεξικού και της Μητροπολιτικής Ζώνης της Κοιλιάδας της Τολούκα.

Τα συμφέροντα που κινούνται σε αυτά τα μεγάλα έργα είναι πολλαπλά, εθνικά και διεθνή: η ιδιωτικοποίηση της γης για υποβολή σε κτηματομεσιτική κερδοσκοπία, η ιδιωτικοποίηση του νερού που είναι ανεπαρκές στην περιοχή, η κατασκευή δρόμων και η βελτίωση αεροδρομίων για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερης και ταχύτερης ροής εμπορευμάτων, τα οποία με τη σειρά τους είναι κυρίως προϊόν της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης. Ωστόσο, ο κοινός παρονομαστής πίσω όλα αυτά τα συμφέροντα είναι να υποτάξει τουλάχιστον ολόκληρη την κεντρική περιοχή του Μεξικού στις απαιτήσεις του διεθνούς καπιταλισμού, προς όφελος αυτού και, πάνω απ' όλα, προς όφελος ενός μικρού θόλου της μεξικανικής μπουρζουαζίας κοντά στον όμιλο Ατλακομούλκο, ο οποίος πρέπει να ανταγωνιστεί με τους ισχυρότερους επιχειρηματίες

του Μεξικού και των άλλων μερών του κόσμου για να επιβιώσει. Όμως, μετά την ακύρωση του Νέου Διεθνούς Αεροδρομίου της Πόλης του Μεξικού (NAICM), το Διεθνές Αεροδρόμιο της Τολούκα (AIT) κέρδισε αξία ως καρτέλα διαπραγμάτευσης, αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο που πλήττει ολόκληρο το Μετσικά-Οτομί δάσος και τις νιάχτχο κοινότητες που το κατοικούν, παρά το γεγονός ότι αυτό το δάσος και τα νερά του είναι εξίσου αναγκαία όπως η λίμνη του Τεξκόκο για την ζωή της Μητροπολιτικής Ζώνης της Κοιλιάδας του Μεξικού και της Μητροπολιτικής Ζώνης της Κοιλιάδας της Τολούκα.

Περιφρόνηση

Για την πραγματοποίηση αυτού του έργου, το Κράτος άρχισε με την υπαγωγή και τον έλεγχο των συστημάτων λήψης αποφάσεων των κοινοτήτων. Οι καταστάσεις για την εκκίνηση αυτού του μεγάλου έργου δημιουργήθηκαν το έτος 2000 υπό την κυβέρνηση του Αρτούρο Μοντιέλ, ο οποίος χρησιμοποίησε δημόσιους οργανισμούς (την Αγροτική Εισαγγελία, το Εθνικό Αγροτικό Μητρώο και το Σύστημα Αυτοκινητοδρόμων, Αεροδρομίων και Βοηθητικών και Συναφών Συστημάτων της Πολιτείας του Μεξικού) και το πολιτικό του κόμμα (PRI) για να διαιρέσει την κοινότητα. Το Κράτος αναγνώρισε λίγα μέλη της κοινότητας ως τα μόνα θεμιτά να φτιάξουν ένα κοινοτικό όργανο νόμιμα καταχωρημένο στο Εθνικό Αγροτικό Μητρώο (RAN), το οποίο έλαβε αποφάσεις που θα επηρέαζαν όλες τις γειτονίες. Με αυτό το γεγονός, η Αγροτική Εισαγγελία όχι μόνο πρόσβαλε την αυτονομία και την αυτοδιάθεση του Νιάχτχο αυτόχθονος λαού του Ουιτσισιλάπαν, αλλά βρήκε επίσης μια μορφή προσομοίωσης της

διαβούλευσης για να μπορέσει να εξασφαλίσει, με νόμιμο τρόπο, τα οικονομικά συμφέροντα της μπουρζουαζίας. Έτσι, το Κράτος περιφρόνησε τις μεθόδους λήψης αποφάσεων του Ουιτσιλάπαν, που είναι διαφορετικές από τις δικές του, και επίσης περιφρόνησε την ικανότητα και το δικαίωμα ενός λαού να επιλέγει το πεπρωμένο του.

Εκδίωξη και εκμετάλλευση

Την περιφρόνηση ακολούθησε η εκδίωξη, το Μάιο του 2006, όταν ο Ενρίκε Πένια Νιέτο (EPN), τότε κυβερνήτης της Πολιτείας του Μεξικού, διέταξε ότι ένα μέρος του δασικού κτήματος Οτομί-Μετσικά ως «Πολιτειακό Πάρκο-Ιερό Νερού-Φορολογική Υπολεκάνη του Ποταμιού Σαν Λορένσο». Με το διάταγμα αυτό επιτράπηκε να αλλάξει την ρύθμιση της χρήσης της γης από ένα κοινοτικό καθεστώς σε ένα του ανθρώπινου οικισμού. Αργότερα, τον Απρίλιο του 2007, η κυβέρνηση της Πολιτείας του Μεξικού παραχώρησε, για την διάρκεια 30 ετών, την κατασκευή ενός δρόμου μήκους 39,9 χιλιομέτρων που συνδέει το Ναουκάλπαν ντε Χουάρες με το δήμο της Λέρμα και με το ΑΙΤ, στην εταιρεία *Autopistas Vanguardia S.A. de C.V. (Autovan)*. Μια από τις νιάχτχο κοινότητες που ήταν περισσότερο επηρεασμένες σε αυτό το 2007 ήταν και εξακολουθεί να είναι το Σαν Φρανσίσκο Σοτσικουάουτλα, η οποία από τότε είναι σε αντίσταση κατά του αυτοκινητοδρόμου που σήμερα την διαιρεί κυριολεκτικά στο μισό. Εντούτοις η εταιρεία *Autovan*, που ανήκει στην *Grupo Teya*, με τη σειρά της θυγατρική της *Grupo Higa*, δεν διέθετε επαρκές κεφάλαιο για να πραγματοποιήσει τέτοια κατασκευή, ένα έργο, που υποτίθεται ότι ολοκληρώθηκε το 2009, συνεχίζεται σήμερα ημιτελές. Ήδη στην προεδρία, μέσο δημόσιου διαγωνισμού, ο Πένια Νιέτο έσωσε, με μια πίστωση πολλών εκατομμύριον πέσος, την *Grupo Higa*, της οποίας ο ιδιοκτήτης είναι ο Αρμάνδο Ινοχόσα Καντού, ο ίδιος «αγαπημένος επιχειρηματίας» που μετά την έρευνα της δημοσιογράφου Κάρμεν Αριστέγι, κατά το 2014, ανακαλύφθηκε ότι εμπλεκόταν σε πολλαπλές διεφθαρμένες επιχειρήσεις σε κατακριτέα συμμαχία με ανώτερους κυβερνητικούς αξιωματούχους.

Πριν εγκαταλείψει την κυβέρνηση της Πολιτείας του Μεξικού, το 2017, ο Ερουβιέλ Άβιλα επέκτεινε την παραχώρηση αυτή από 30 σε 60 χρόνια και, λίγους μήνες μετά την αποχώρηση του EPN από την προεδρία, λόγω της έλλειψης πόρων, η *Grupo Teya* έβαλε την παραχώρηση προς πώληση μέσω της τράπεζας *BBVA Bancomer*. Το 2014, ένας Επίτροπος

Κοινοτικών Αγαθών στην εξουσία, με συμμετοχή στο κόμμα PRI, ο οποίος είχε ήδη εγκρίνει ένα σχέδιο δασικής εκμετάλλευσης που πρότεινε ο Δήμος, ως δικαιολογία για την υλοτομία άνευ διακρίσεως, και έχοντας ως συμμάχους την Αγροτική Εισαγγελία και τα τρία επίπεδα κυβέρνησης, πραγματοποίησε, για άλλη μια φορά, συνελεύσεις υπάκουες στα συμφέροντα της μπουρζουαζίας. Στη συνέχεια εγκρίθηκαν το πέρασμα του αυτοκινητοδρόμου Ναουκάλπαν-Τολούκα στα όρια του εδάφους του Ουιτσιλάπαν και η απαλλοτρίωση έξι εκταρίων του δάσους του Σαν Λορένσο Ουιτσιλάπαν, γνωστά ως «Γιάνο ντε λος Νέγρος». Το επιχείρημα που χρησιμοποιήθηκε τότε για να υπερασπιστεί την κατασκευή αυτού του αυτοκινητοδρόμου ήταν ότι ένας οικονομικός διάδρομος που εξασφαλίζει μια μεγαλύτερη και ταχύτερη ροή εμπορευμάτων θα ωφελούσε το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Ωστόσο, πίσω από αυτό το παραπλανητικό επιχείρημα ήταν μια από τις πιο χαρακτηριστικές στρατηγικές διαφθοράς της νεοφιλελεύθερης μπουρζουαζίας, παρόμοιες με εκείνες που οδήγησαν στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008.

Από την αρχή, το έργο του αυτοκινητοδρόμου προσέλκυσε τα συμφέροντα διαφόρων εθνικών και διεθνών κατασκευαστικών και κτηματομεσιτικών εταιρειών που επιδιώκουν να επωφεληθούν όχι μόνο από την επέκταση της αστικής ανάπτυξης μέσω της ιδιωτικοποίησης της γης από φυσικές περιοχές αλλά και από τη μεταβολή στην χρήση γης και την αύξηση της τιμής της σε ήδη κατοικημένες περιοχές. Μεταξύ των κτηματομεσιτικών έργων ξεχωρίζει το ονομαζόμενο «Ρεσέρβα Σάντα Φε», ένα συγκρότημα που σχεδιάζει την κατασκευή 500 πολυτελών κατοικιών σε έκταση 200 εκταρίων, εκ των οποίων το 51% είναι δασικές εκτάσεις με *ογιαμέλ* δέντρα, καθώς και 4 λιμνών, ενός Κλαμπ Χάους, κρεμαστών γεφυρών, ενός zip line, φυτώριων και ενός οικολογικού αγροκτήματος.

Με λίγα λόγια, το Κράτος και οι επιχειρήσεις έπρεπε να χωρίσουν την κοινότητα προκειμένου να προσποριστούν την τήρηση του ανθρώπινου δικαιώματος σε μια ελεύθερη και ενημερωμένη διαβούλευση. Μα δεν ήταν εύκολο έργο αυτό. Παρά το γεγονός ότι η κοινότητα ήταν εν μέρει διαιρεμένη, ούτε εκείνη την εποχή ούτε στις διοικήσεις του PRI του Επιτρόπου και του Εποπτικού Συμβουλίου (2009-2012 και 2012-2015) δεν διεξαχθήκαν διαβουλεύσεις σχετικά με το οδικό έργο. Δεν ήταν αρκετό να

εκδιώξουν το Ουιτσιλάπαν και τις υπόλοιπες νιάχτχο κοινότητες από τη γη τους, ήταν επίσης απαραίτητο να καταχραστούν τους δημόσιους πόρους που είναι καρπός της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης.

Μπροστά στην επιβολή αυτού του μεγάλου έργου, το οποίο έχει υποδηλώσει την παραβίαση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των ιθαγενών λαών και την παράβαση στη διεθνή υποχρέωση προηγούμενης, ελεύθερης και ενημερωμένης διαβούλευσης και μπροστά στην παραβίαση από το Κράτος των δικών του νόμων (του Πολιτικού Συντάγματος, του Αγροτικού Νόμου και του Κοινοτικού Καταστατικού του λαού), οι νιάχτχο άνθρωποι του Σαν Λορένσο Ουιτσιλάπαν έχουν αναγκαστεί να αντιμετωπίσουν την αγορά τοπικών αρχών, τα τρία επίπεδα κυβέρνησης, τα συμφέροντα μιας μικροσκοπικής εθνικής μπουρζουαζίας υποταγμένης στη λογική του διακρατικού καπιταλισμού, για να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους, τον πολιτισμό τους και τη γλώσσα τους, τα εδάφη τους, το νερό και ένα ιερό δάσος, όλα αυτά απαραίτητα για τη ζωή σε μια από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές του πλανήτη.

Καταστολή

Την νύχτα της 5ης Ιουλίου 2014, λίγους μήνες μετά

από εκατοντάδες αυτόχθονες του Μεσίκα-Οτομί δάσους και της κεντρικής περιοχής του Μεξικού που ανήκουν στο CNI συναντήθηκαν στις 22 και 23 Μαρτίου στο Σοτσικουάουτλα, ο επίτροπος του Ουιτσιλάπαν συγκάλεσε μια συνέλευση που είχε ως στόχο ακριβώς να τροποποιήσει τη χρήση της γης στην περιοχή, για να αλλάξουν το χαρακτηριστικό του κοινοτικού εδάφους σε ένα άλλο που θα άνοιγε το δρόμο για την ιδιωτική ιδιοκτησία και θα αφαιρούσε τον έλεγχο στην κοινότητα πάνω από τα κοινοτικά ιδρύματα (σχολεία, κοιμητήρια, μονάδες υγείας). Προκειμένου να αποφευχθεί τη συνέλευση και να προειδοποιηθεί τον υπόλοιπο λαό, εγκαταστάθηκε μια ειρηνική διαδήλωση έξω από την έδρα του Επιτρόπου. Ωστόσο, την επόμενη ημέρα, περισσότεροι από 800 αστυνομικούς ΜΑΤ της πολιτειακής δημόσιας δύναμης περιβάλαν ολόκληρη την περιοχή και χτύπησαν εκατοντάδες μέλη της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων. Μετά από αυτή την επίθεση, ορισμένα μέλη της κοινότητας συνέχισαν να λάβουν απειλές και μάλιστα χτυπήθηκαν.

Τα πληρωμένα μέσα ενημέρωσης, προπονημένα να μετατρέψουν τα γεγονότα σε εμπορεύματα, επίσης εμπειρογνώμονες στις στρατηγικές της

περιφρόνησης, παρουσίασαν αυτό που συνέβη ως μια απομονωμένη αντιπαράθεση, «τα μέλη της κοινότητας του Ουιτσισιλάπαν αντιτίθενται στην κατασκευή της εθνικής οδού Τολούκα-Ναουκάλλαν» ανέφεραν. Έκτοτε, από το χέρι ορισμένων αρχών του Επιτρόπου, η τοπική κυβέρνηση προσπάθησε να εκδιώξει χιλιάδες μέλη της κοινότητας από τη γη τους μέσω της αλλαγής στη χρήση της γης από το κοινοτικό χαρακτηριστικό στον ανθρώπινο οικισμό.

Αντίσταση και εξέγερση

Όμως, αυτή η συνέλευση δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί, γεγονός που σήμαινε μια τεράστια νίκη για τους νιάχτχο ανθρώπους του Σαν Λορένσο Ουιτσισιλάπαν που γιόρτασαν άλλες κοινότητες του Μετσίκα-Οτομί δάσους και οι ιθαγενείς όλης της χώρας. Μετά την καταστολή του Κράτους, το 2014, ενισχύθηκε η διαδικασία κατασκευής της αυτονομίας και της υπεράσπισης της ζωής η οποία άρχισε το 2000 σύγχρονα με τις επιθέσεις της κυβέρνησης. Από τα προηγούμενα γεγονότα, ο λαός, τα εγγεγραμμένα και τα μη εγγεγραμμένα μέλη της κοινότητας ανέκτησαν τη νόμιμη αντιπροσώπευση των Κοινών Αγαθών του Ουιτσισιλάπαν από το 2016 έως το 2019.

Γνωρίζουμε ότι αυτή η διαδικασία αγώνα του λαού δεν έχει τελειώσει και ότι ο Κράτος, προσωποποιημένο σε οποιονδήποτε κυβερνητικό οργανισμό, καθώς και το κεφάλαιο, προσωποποιημένο στις εταιρίες του ιδιωτικού τομέα, θα συνεχίσουν με το σχέδιο της εκδίωξης του εδάφους. Και ενόψει αυτού, ο λαός δηλώνει τον εαυτό του διατεθειμένος να αγωνίζεται για την υπεράσπιση του εδάφους του και τα δικαιώματά του.²

Το Ουιτσισιλάπαν έχει σημειώσει πρόοδο στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του, ακόμη και διαμόρφωσε έναν ισχυρό δεσμό με υπερασπιστές

περιβαλλοντικών και ανθρώπινων δικαιωμάτων και τράβηξε την προσοχή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Εξάλλου, ως ένα από τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτού του αγώνα, ορισμένα μέλη της κοινότητας έγιναν αφοσιωμένοι υπερασπιστές ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Εν όψει της περιφρόνησης του Κράτους και των μεσών πληρωμής, το Ουιτσισιλάπαν διαθέτει ένα κοινοτικό ραδιόφωνο που αποτελεί μέρος ενός τεράστιου δικτύου αυτόνομων ραδιοφωνικών σταθμών που υπάρχουν σε πολλές περιοχές του Μεξικού, το οποίο πληροφορεί εβδομαδιαία τις ειδήσεις από τις εξεγερμένες κοινότητες του Οτομί-Μετσίκα δάσους και άλλων ιθαγενών λαών της κεντρικής περιοχής του Μεξικού. Αυτός ο ραδιοφωνικός σταθμός προωθείται επίσης από νεανικό κίνημα το οποίο είναι όλο και περισσότερο προετοιμασμένο να αντισταθεί και βρήκε μια ηχώ στο CNI και σε άλλα κινήματα όπως το Μέτωπο των Ιθαγενών Λαών στην Άμυνα της Μητέρας Γης ή το Μέτωπο Νεολαίας του Σοτσικουάουτλα (FPIDMT).

Παρά όλα τα παραπάνω και τη διαδικασία αγώνα λαού, η απαλλοτρίωση του Γιάνο ντε λος Νέγρος ολοκληρώθηκε και η κατασκευή του έργου αυτοκινητοδρόμου προχωρούσε. Και με αυτό προέκυψε ένα άλλο πρόβλημα που έχει ήδη ανακοινωθεί εδώ και πολύ καιρό: η απειλή της αφαίρεσης τον κοινοτικό έλεγχο πάνω από τα ιδρύματα και τα κοινοτικά αγροτεμάχια.³

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι το Ουιτσισιλάπαν έχει αφαιρεθεί μέρος του δάσους του, διατηρεί και υπερασπίζεται 2.800 εκτάρια που η κυβέρνηση υποχρεούται να αναγνωρίζει ως ιδιοκτησία του. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η υπεράσπιση αυτού του δάσους και του νερού έχει ενισχυθεί

χάρη στην κοινή συνεργασία με τις κοινότητες του Σαν Φρανσίσκο Σοτσιακούατλα, Σάντα Κρουζ Αγιοτούτσκο, οι οποίες όπως το Ουιτσισιλάπαν είναι μέλη του Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου.

Συμπέρασμα

Παρόλο που αυτές οι κοινότητες απέτυχαν να σταματήσουν την κατασκευή αυτού του περιττού ιδιωτικού αυτοκινητοδρόμου που μοιράζεται με δυο ήδη υπάρχοντες δημόσιους αυτοκινητοδρόμους την ίδια διαδρομή, ορισμένες κτηματομεσιτικές εξελίξεις όπως η «Ρεσέρβα Σάντα Φε» ήταν προσωρινά παυμένες. Από το άλλο μέρος, ο καπιταλισμός, που ξέρει πώς να μεταλλάσσεται και να προσαρμόζεται, συνεχίζει απειλώντας το Μετσίκια-Οτομί δάσος και τις κοινότητές του, τώρα μέσω κτηματομεσιτικών εταιρειών που προτείνουν εξελίξεις «χαμηλού οικολογικού αντίκτυπου».

Αυτό το οδικό, αερολιμενικό και κτηματομεσιτικό μεγάλο έργο είναι ένα ακόμη παράδειγμα για το πώς η πολιτική ελίτ δημιουργεί έργα φαινομενικά ευεργετικά για μια περιοχή, μόνο με το σκοπό να παραδώσει, σε μια μικροσκοπική ελίτ επιχειρηματιών, μεγάλα ποσά δημόσιων χρημάτων, τα οποία είναι προϊόν της εργασίας ενός εκμεταλλευομένου πληθυσμού. Και οι δύο ελίτ είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Σε αυτήν την περίπτωση, το έργο δεν είναι μόνο περιττό για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της χώρας και των Μητροπολιτικών Ζωνών της Κοιλιάδας του Μεξικού και της Κοιλιάδας της Τολούκα, αλλά, σε περίπτωση που ολοκληρωθεί, θα είναι χρήσιμο μόνο για όσους πληρώνουν διόδια. Επίσης για τους μικρούς εμπόρους θα είναι πιο δύσκολο να ανταγωνιστούν με τους επιχειρηματίες που έχουν μονοπωλήσει την αγορά μεταφοράς προϊόντων: μόνο για τους πλούσιους είναι χρήσιμο το αεροδρόμιο. Οι κατοικίες, που συνοδεύονται από την κατασκευή βενζιναδικών, ξενοδοχείων, εστιατορίων (πολλά από αυτά θα χτιστούν στο «Παράχε ντελ Μανσάνο»), είναι, σαν σύνολο, μέρος μιας διαδικασίας εκδίωξης και καταστροφής των τρόπων της ιθαγενικής ζωής και της υποκατάστασης του αυτόχθονος πληθυσμού από ανθρώπους εντελώς βυθισμένους και υποταγμένους στην ατομιστική λογική της συσσώρευσης κεφαλαίου. Εν ολίγοις, το πρόβλημα δεν είναι απλώς η διαφθορά αλλά η λογική του καπιταλιστικού συστήματος της συσσώρευσης μέσω εκδίωξης.

Σήμερα, μετά από μια διαβούλευση που άνοιξε την δυνατότητα για την ακύρωση του ΝΑΙΜ, το πιο φιλόδοξο έργο του ομίλου Ατλακομούλκο και μιας χούφτας επιχειρηματιών που σχετίζονται με τον Κάρλος Σλιμ, η κυβέρνηση της MORENA χρησιμοποιεί τον εκσυγχρονισμό του διεθνούς αεροδρομίου της Τολούκα ως καρτέλα διαπραγμάτευσης. Αυτός ο εκσυγχρονισμός θα υποδήλωνε την συνέχιση του οδικού, κτηματομεσιτικού και αερολιμενικού μεγάλου έργου, το οποίο θα τελείωνε όχι μόνο με τις νιάχτχο κοινότητες σε αντίσταση αλλά και με κάθε δυνατότητα ζωής στις Μητροπολιτικές Ζώνες της Κοιλιάδας του Μεξικού και της Κοιλιάδας της Τολούκα.

Το γεγονός ότι επί του παρόντος το Ουιτσισιλάπαν είχε ανακτήσει ένα αυτόνομο σύστημα λήψης αποφάσεων υποθέτει, από ένα μέρος, ότι μπορεί να βάλει σημαντικά εμπόδια σε αυτό το μεγάλο έργο, και από το άλλο, ότι το Κράτος, υποδουλωμένο από το κεφαλαίο, μπορεί να βρει νέες στρατηγικές για να διαιρέσει τις κοινότητες ή για να τις καταπιέσει. Ωστόσο, η απάντηση του Ουιτσισιλάπαν και πολλών άλλων κοινοτήτων, που αντιστέκονται από κάτω, σε αυτό το μεγάλο έργο ήταν η οργάνωση και η κατασκευή αυτονομίας. Αυτή η κατασκευή οργάνωσης κάνει την αυτονομία πραγματικότητα μέσω αληθινών αντιπροσωπευτικών και οριζόντιων συνελύσεων και μέσω έργων, τα οποία προσέχουν τις πραγματικές ανάγκες εκείνων που υπερασπίζονται τα εδάφη τους, τον πολιτισμό τους, τη γλώσσα τους, το δάσος, το νερό και τη ζωή και αγωνίζονται να κάνουν νέους κόσμους όπου υπάρχει χώρος για την εξέγερσή τους και την ελευθερία τους. Με τα λόγια του ένας από τους κατοίκους του Σαν Λορένσο Ουιτσισιλάπαν:

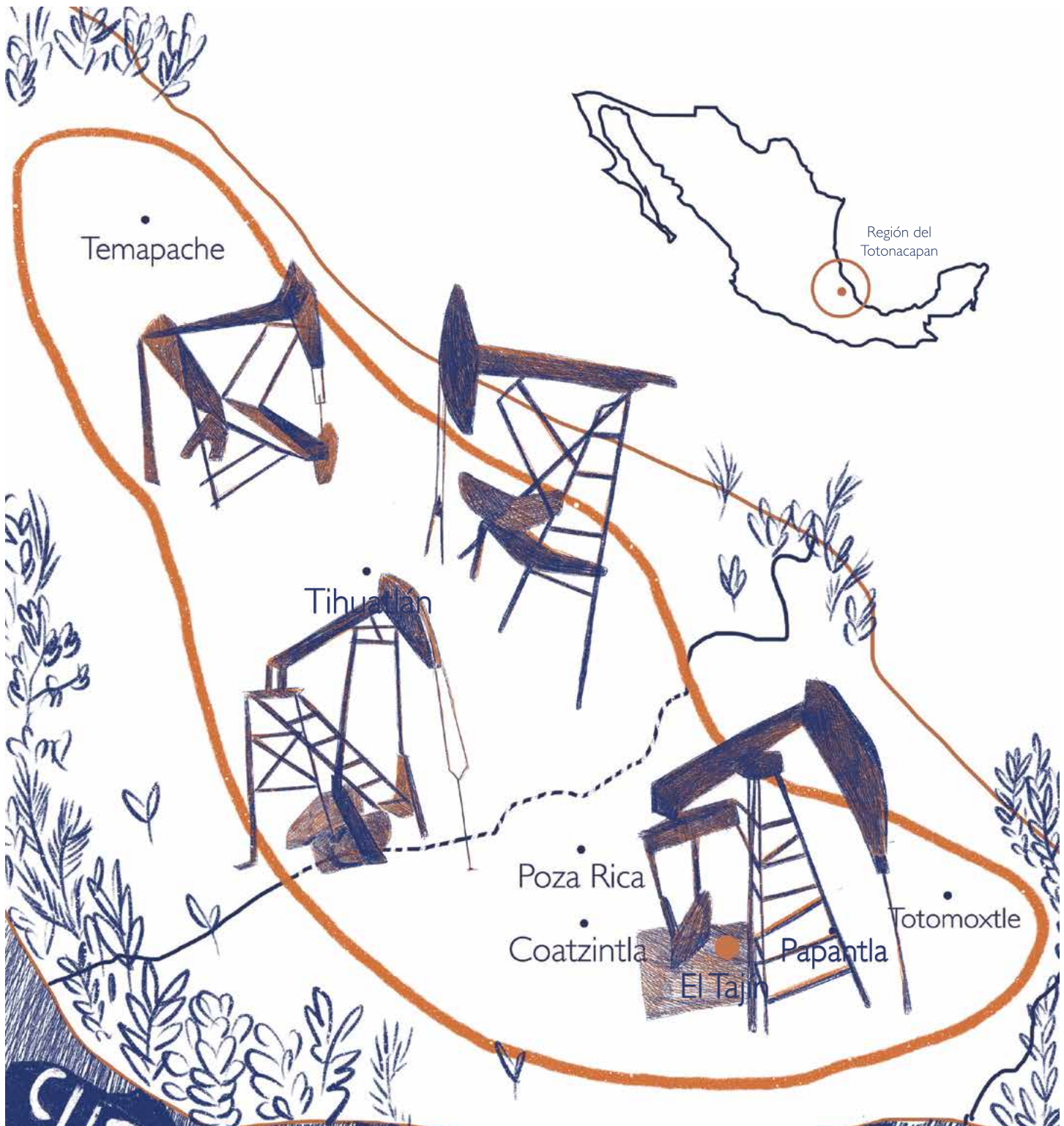
Η υπεράσπιση και η διάδοση αυτής της περίπτωσης είναι σημαντικές διότι από τα βουνά μας αναβλύζει το νερό και υψώνεται ο αέρας με τα οποία ζουν οι πόλεις του Μεξικού και της Τολούκα.

¹ Bono Solidario e Informativo Núm. 3 San Lorenzo Huitzilapan της σειριακής Espejos de Resistencia y Rebelión, Palabras Pendientes, Μεξικό, Νοέμβριος 2017, σ. 10.

² Στο ίδιο, σ. 16.

³ Στο ίδιο.

⁴ Στο ίδιο, σ. 14.

Temapache

Tihuatlan

Poza Rica

Coatzintla

El Tajin

Papantla

Totomoxtle

Región del Totonacapan

CHEVRON EXXON SHELL HALLIBURTON

Τοτονακάπαν

Ο αγώνας εναντίον της εξόρυξης φυσικών πόρων

Στα βορειανατολικά του Μεξικού βρίσκουμε την περιοχή του Τοτονακάπαν, ένα έδαφος όπου οι Νάουα, Τεπεουάνο (αλλιώς Τοτονάκο) και Νιαχνιού (αλλιώς Οτομί) λαοί έχουν υφάνει αντίσταση και εξέγερση εναντίον της εκμετάλλευσης και των διαδικασιών της εκδίωξης που ιστορικά τους πολιορκούν. Η περιοχή αποτελέστηκε γύρω από την προ-ισπανική πόλη του Ελ Ταχίν και, εκ της αποικιακής εποχής έως σήμερα, γύρω από την πόλη της Παπάντλας. Η ιστορία εκμετάλλευσης πετρελαίου στο Μεξικό ξεκινά εδώ όπου πραγματοποιήθηκε η πρώτη γεώτρηση πετρελαίου της χώρας το 1869 και αργότερα, το 1880 το πρώτο διυλιστήριο. Οι πρώτες εταιρίες που εξερεύνησαν και εκμεταλλεύτηκαν το υπέδαφος αυτή την περιοχή ήταν η Standard Oil Company και η Royal Dutch Shell όμως, από την απαλλοτρίωση πετρελαίου το 1938 και με τη δημιουργία της PEMEX, η μεξικανική πετρελαϊκή υποδομή συνέχιζε να αναπτύσσεται, και γι' αυτό η περιοχή αυτή έγινε μία από τις πιο παραγωγικές του Μεξικού. Επί του παρόντος το ονομαζόμενο έργο «Τριτογενή έλαια από τον Κόλπο», παλιότερα «Σχέδιο Παλαιοκανάλι του Τσικοντέπεκ», εκμεταλλεύεται μια έκταση των 3.875 km², το οποίο περιλαμβάνει 29 κοιτάσματα πετρελαίου σε 14 δήμους.

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας πετρελαίου στο Μεξικό στα χέρια του διεθνούς πετρελαϊκού κεφαλαίου μεταφράζεται σε μια σειρά περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων, οι οποίες έχουν ελαχιστοποιηθεί και τις έκαναν αόρατες σε όλη την ιστορία της περιοχής. Η κατανόηση της ανάπτυξης των διαδικασιών εκμετάλλευσης, εκδίωξης και καταστολής που έχουν συμβεί και συνεχίζουν να συμβαίνουν κάθε φορά με υψηλότερη ένταση, είναι απαραίτητη. Η ανίχνευση μονοπατιών της

καπιταλιστικής καταστροφής στο Τοτονακάπαν αποδεικνύει την περιφρόνηση που υπάρχει εκ μέρους των αρχών και των εταιρειών πάνω από το γενικό πληθυσμό: διήθηση ρύπων σε σώματα νερού, στη γη και στην αποχέτευση, πετρελαιοκηλίδες και διαρροές χιλιάδων λίτρων πετρελαίου κάθε χρόνο, ρύπανση και ασθένειες που απορρέουν από την πετρελαϊκή και την πετροχημική δραστηριότητα. Μέχρι το 2010 έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 2.200 πετρελαιοκηλίδες και υπάρχει η απειλή των άλλων 33 χιλιάδων πετρελαιοκηλίδων, σύμφωνα με πληροφορίες από την Εθνική Επιτροπή Υδρογονανθράκων. Αν και το πετρελαϊκό κεφάλαιο είναι η κύρια απειλή για τη ζωή αυτής της περιοχής, η επέκταση εξόρυξης, της οποίας υπάρχουν πολλές παραχωρήσεις, εκπροσωπεί άλλο μεγάλο κίνδυνο γιατί επιδεινώνει την κατάσταση της ζώνης.

Η αδηφαγία του πετρελαϊκού κεφαλαίου έχει διαμορφώσει το έδαφος του Τοτονακάπαν και έχει χτυπήσει συνεχώς τη ζωή των κατοίκων του. Το ενδιαφέρον για το πετρέλαιο είναι μια από τις κύριες καταστροφικές δυνάμεις της περιοχής και η αναζήτηση για να αποκτήσουν μέχρι την τελευταία σταγόνα πετρελαίου και φυσικού αέριου υπέρ της συσσώρευσης η οποία εκτιμάται πάνω από την υγεία και ευημερία των ανθρώπων. Η χρήση νέων, πιο επικίνδυνων και πιο ρυπαντικών μεθόδων είναι ένα από σημάδι που δείχνει ότι ο καπιταλισμός δεν έχει φρένο.

Η εκμετάλλευση και η ανάπτυξη του πετρελαϊκού κεφαλαίου

Από τις αρχές της, η πετρελαϊκή ανάπτυξη στο Μεξικό ανταποκρίνεται στα συμφέροντα του κεφαλαίου, τα οποία φτάνονται μέσω κοινών μεθόδων όπως η εκδίωξη

εδαφών και η καταστολή των μη συμμορφουμένων. Αυτή η κατάσταση έχει επιτρέψει την εκμετάλλευση των πετρελαϊκών πόρων στο μεξικανικό έδαφος, εκτός σε σύντομες στιγμές της ιστορίας της χώρας, η οποία έχει μεγαλώσει εντελώς ξεχωριστή από τις κοινότητες και γενικά από την κοινωνία. Το κόστος των εξορυκτικών έργων, ποιανού τα κατασκευάζει και με ποιο τρόπο, το πότε και για πόσο καιρό θα πραγματοποιηθούν δεν είναι δημόσιες πληροφορίες, ούτε κοινοποιούνται οι καταγγελίες για αδιαφάνεια όσον αφορά τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε τέτοια έργα και τις ζημιές που δημιουργηθούν στους εργαζόμενους, στους κατοίκους της γύρω περιοχής και στο περιβάλλον. Επιπλέον έχουν εντοπιστεί πολλές παρατυπίες στις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις πετρελαιοπηγές, και γενικά μια έλλειψη ευθύνης. Ενώ, οι πόροι εξακολουθούν να αξιοποιούνται για κέρδος και σύμφωνα με τα συμφέροντα του διεθνούς κεφαλαίου που επίσης εκμεταλλεύεται και επωφελείται από την εργασία και την υποδομή τις οποίες έχει δημιουργήσει ο λαός του Μεξικού με τη συνεχή πληρωμή φόρων.

Η πετρελαϊκή βιομηχανία στο Μεξικό, η οποία από μόνη της λειτουργεί με αδιάφανη τρόπο συχνά διεφθαρμένη και χωρίς να λάβει υπ' όψιν τις κοινότητες, βίωσε το 1992 μια διαδικασία νεοφιλελευθεροποίησης που επιδείνωσε την κατάσταση σε όλα τα επίπεδα. Μέσω μιας σειράς συνταγματικών μεταρρυθμίσεων έχει δημιουργηθεί ένα νομικό πλαίσιο το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες συσσώρευσης των μεγάλων πετρελαϊκών και πετροχημικών εταιρειών ανοίγοντας σταδιακά την είσοδο στο μεγάλο κεφάλαιο και αυξάνοντας το ενδιαφέρον στις πετρελαϊκές περιοχές όπως το Τοτονακάπαν. Επιπλέον αυτή η διαδικασία έχει δημιουργήσει εδαφικούς μετασχηματισμούς και σημαντικές αλλαγές στις τεχνικές εξόρυξης, επομένως στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Όλα αυτά αντιπροσωπεύουν μια αυξητική απειλή για τον πληθυσμό και την περιφερειακή βιοποικιλότητα του Τοτονακάπαν.

Η ενεργειακή μεταρρύθμιση και η πρόοδος διαδικασιών εκδίωξης

Από το 2016 με την κυβέρνηση του Πένια Νιέτο και ως μέρος ενός πακέτου νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων, η Ενεργειακή Μεταρρύθμιση μπήκε σε ισχύ ευνοώντας πολύ πιο επιθετικά την ιδιωτικοποίηση της πετρελαϊκής υποδομής

της χώρας. Αυτή η διαδικασία προετοιμάστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα δημιουργώντας βαθμηδόν τις συνθήκες για την ιδιωτικοποίηση. Η υποδομή της μεταφοράς αγωγών και οι συμβάσεις επιφανειακής κατοχής καθώς και τα κτηματομεσιτικά δικαιώματα που είχε η PEMEX¹ μεταφέρθηκαν για να σχηματίσουν το Εθνικό Ενταγμένο Σύστημα Μεταφοράς και Αποθήκευσης Φυσικού Αέριου (SISTRANGAS), το οποίο διαχειρίζεται και διευθύνει η CENAGAS. Η θυγατρική εταιρεία PEMEX-Εξερεύνηση και Παραγωγή μπήκε σε ένα νέο σχήμα στο οποίο το SENER (Υπουργείο Ενέργειας) χορηγεί, σε ευθεία ανάθεση, κοιτάσματα πετρελαίου για την εξερεύνηση και την εξόρυξη με σκοπό ότι αργότερα η ιδιωτική πρωτοβουλία αποκτά τις πλειοδοσίες. Αυτή η διαδικασία ονομάστηκε «Γύρα Μηδέν» και αποτελεί το πρώτο μέρος της πορείας που διαχωρίζει την PEMEX σε όλο και περισσότερους θυγατρικούς οργανισμούς, επιτρέποντας στις εταιρίες να σταματήσουν να λειτουργούν ως παραχωρησιούχοι και να γίνονται πλήρεις ιδιοκτήτες των πετρελαιοπηγών. Σήμερα η PEMEX έχει επτά θυγατρικές: Εξερεύνηση και Παραγωγή, Διάτρηση και Υπηρεσίες, Βιομηχανικός Μετασχηματισμός, Συμπααραγωγή και Υπηρεσίες, Εφοδιαστική, Αιθυλένιο και Λιπάσματα, αυτό επιτρέπει την εξωτερική ανάθεση ορισμένων εταιρειών στις οποίες η πόρτα είναι ανοιχτή για να μην εκμεταλλεύονται μόνο τους πόρους υπέρ του ωφελήματός τους, αλλά επίσης και για να σφετεριστούν την υποδομή χωρίς να απαντήσουν ούτε και να δώσουν λογαριασμό για τις βλάβες και τα προβλήματα που δημιουργήσουν στους εργαζόμενους και στους κατοίκους της περιοχής.

Λόγου χάρη οι Chevron, Exxon, Shell και Halliburton είναι θυγατρικές της Εξερεύνησης και Παραγωγής στο Τοτονακάπαν από τη δεκαετία του 1990 και έχουν κατηγορηθεί από τις κοινότητες της περιοχής για παραβίαση συμβάσεων, εκμετάλλευση εργασίας και διάλυση συμφωνιών αγοράς και πώλησης. Επί του παρόντος με την έναρξη ισχύος της Ενεργειακής Μεταρρύθμισης η κατάσταση όχι μόνο δεν βελτιώνεται αλλά επιδεινώνεται, οι διαδικασίες ιδιωτικοποίησης δημιουργούν περισσότερη αδιαφάνεια και οι μηχανισμοί παράδοσης λογαριασμών δεν υπάρχουν. Οι εταιρίες έχουν ακόμη κατηγορηθεί για διατήρηση δεσμών και για κλείσιμο συμφωνιών με το οργανωμένο έγκλημα για να πάρουν τον έλεγχο των πετρελαιοπηγών και αγωγών. Ομάδες όπως το «Λος Ζέτας» που αφιερώνονται στο άρμεγμα αγωγών και

στην δημιουργία ενός κλίματος βίας και κοινωνικής ανασφάλειας που ευνοεί τις συνθήκες να ελέγξουν τις πετρελαιοπηγές σε όλο το Τοτονακάπαν και να φρενάρουν οποιαδήποτε αντίσταση. Πολλές φορές οι εταιρίες χρησιμοποιούν αυτές τις ομάδες για να εκφοβίσουν τους ανθρώπους. Αυτή η κατάσταση έχει προκαλέσει μια αύξηση των ποσοστών βίας το 2006, κάνοντας την περιοχή ένα παράδειγμα που δεικνύει πώς οι μεγάλες επιχειρήσεις και το οργανωμένο έγκλημα ευνοούν ο ένας τον άλλον όσο είναι εγγυημένη η συσσώρευση εξουσίας και πόρων και για τους δύο. Και οι δύο χρησιμοποιούν τα ιδρύματα και τα όργανα του Κράτους για να διαιωνίσουν και να νομιμοποιήσουν την λεηλασία πόρων, την περιβαλλοντική καταστροφή και την εδαφική πρόοδο του μεγάλου κεφαλαίου πάνω τα εδάφη των λαών μας. Τα χέρια τους είναι βρώμικα πετρελαίου και αίματος.

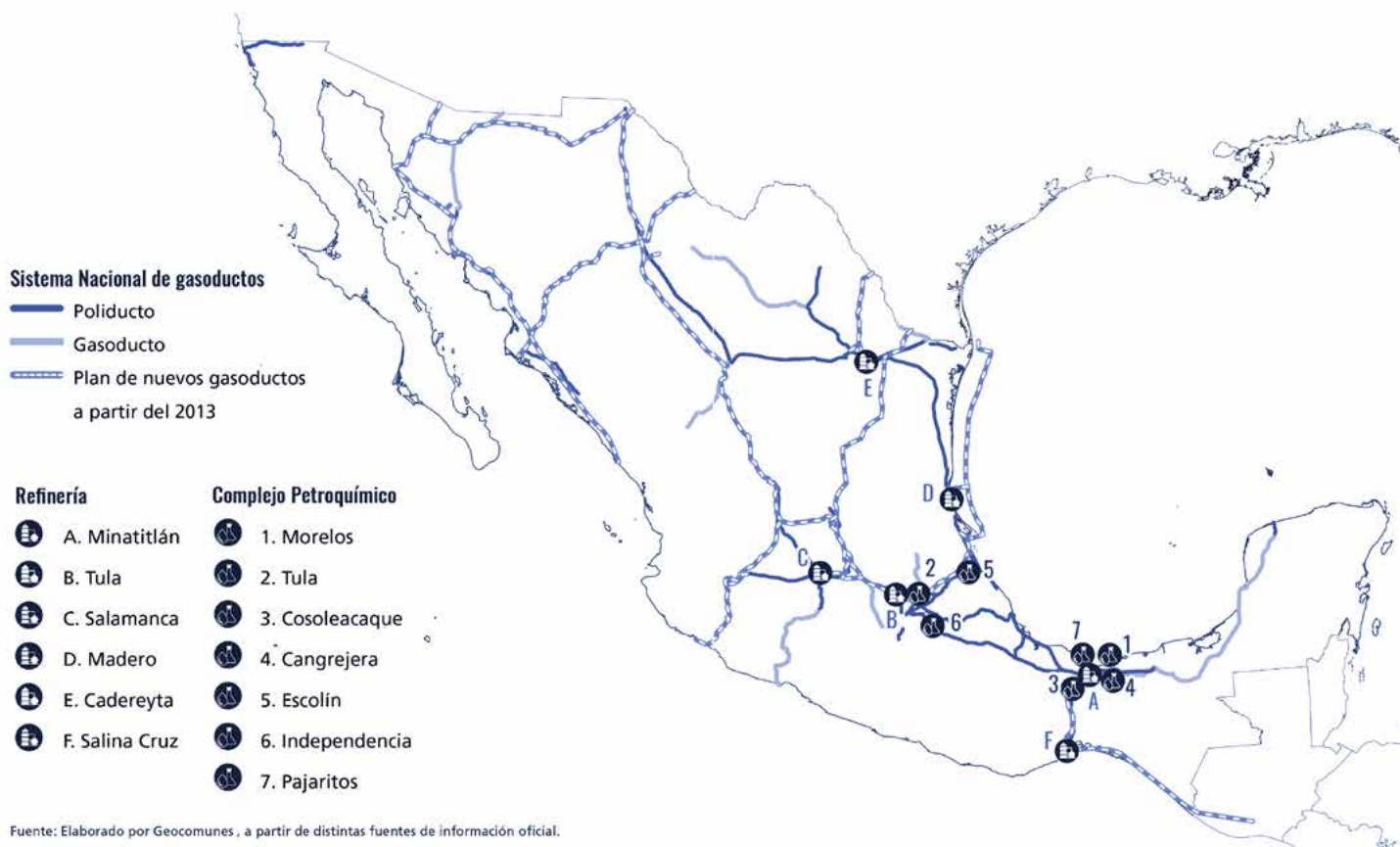
Υδραυλική ρωγμάτωση

Πρόσφατα εντοπίστηκε σημαντική αύξηση στον αριθμό των πετρελαιοπηγών στην περιοχή και αυτό οφείλεται εν μέρει στην αύξηση τεχνικών όπως η υδραυλική ρωγμάτωση γνωστή ως «φράκινγκ» που βασίζεται σε έγχυση υψηλής πίεσης ενός μείγματος

νερού, άμμου και περισσότερων από 750 διαφορετικές χημικές ουσίες στο έδαφος. Αυτή η τεχνική εξαντλεί γρήγορα τους υδρογονάνθρακες από τα κοιτάσματα και απαιτεί το άνοιγμα νέων πετρελαιοπηγών συνεχώς. Το φράκινγκ έχει αποτελέσματα σε σύντομη, μεσαία και μακριά προθεσμία και πρέπει να παρακολουθείται στενά. Ωστόσο προς το παρόν δεν είναι δυνατόν να γνωρίζουμε πόσες πετρελαιοπηγές χρησιμοποιούν αυτή την τεχνική στην περιοχή ή στη χώρα. Στις διαθέσιμες πληροφορίες υπάρχουν παρατυπίες, όχι μόνο όσον αφορά τις πετρελαιοπηγές και τους όρους εξόρυξης αλλά και υπάρχουν ακόμη αμφιβολίες γύρω από τον όρο «υδραυλική ρωγμάτωση» δεδομένου ότι περιλαμβάνει διαφορετικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται τόσο για συμβατική εκμετάλλευση όσο και για αντισυμβατική. Δεν υπάρχει σαφήνεια σχετικά με τους τύπους εξερεύνησης της οποίας ο αντίκτυπος είναι ποικίλο και σε διαφορετικούς βαθμούς αλλά σε μεγάλο βαθμό άγνωστο, έτσι ώστε η πρόοδος της απειλής είναι αβέβαιη.

Αυτές οι μέθοδοι έχουν λάβει μεγάλη προσοχή από διεθνές κοινό αφού σε χώρες όπως η Κίνα, η Αγγλία και οι Ενωμένες Πολιτείες καταγγέλλουν τις αρνητικές και καταστροφικές επιπτώσεις της

Expansión de gasoductos y zonas industriales del país

υδραυλικής ρωγμάτωσης. Ο οργανισμός «Μεξικανική Συμμαχία κατά του Φράκινγκ» εγγράφει που εντός των επιπτώσεων αυτής της δραστηριότητας εξόρυξης φυσικού αερίου είναι η μείωση της διαθεσιμότητας και του εφοδιασμού νερού και η συνακόλουθη μόλυνσή του. Αναγνωρίστηκαν 750 χημικές ουσίες στα υγρά της ρωγμάτωσης, από τις οποίες υπάρχουν κάποιες πολύ τοξικές όπως η μεθανόλη, το βενζόλιο, το τολουόλιο, το μεθυλοβενζόλιο και το ξυλόλιο. Το 25% των ουσιών που αναλύθηκαν σε αυτά τα μείγματα διάτρησης μπορούν να γίνουν καρκινογόνες και μεταλλαξιογόνες, το 37% μπορούν να επηρεάσουν το ενδοκρινικό σύστημα, το 50% μπορούν να βλάψουν το νευρικό σύστημα και το 40% μπορούν να προκαλέσουν αλλεργίες. Επιπλέον η εκπομπή αέριων συμβάλλει στην υπερθέρμανση του πλανήτη καθώς το 90% των εκπομπών στη διαδικασία απόκτηση αερίου είναι μεθάνιο. Ομοίως βρήκαν διοξείδιο του θείου, διοξείδιο του αζώτου και πτητικές οργανικές ενώσεις.

Όλοι αυτοί οι αντίκτυποι κάνουν ότι στις

κοινότητες όπου υπάρχουν ήδη πολλές ελλείψεις, δραστηριότητες όπως η γεωργία, η κτηνοτροφία ή ο τουρισμός είναι αδύνατες, επειδή είναι εντελώς ασυμβίβαστες με αυτούς τους τύπους εξόρυξης που έχουν υψηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι πόροι και τα μέσα διαβίωσης καταστρέφονται, καταδικάζοντας τον πληθυσμό να γίνει προσωρινό απασχολούμενο των εταιρειών πετρελαίου, να ζουν εκμεταλλευμένοι σε μολυσμένο περιβάλλον, να μεταναστεύουν ή να πεθάνουν. Σαν να μην ήταν αρκετό πρέπει να προσθέσουμε ότι τα πολλαπλά έργα εξόρυξης επιβάλλονται ακόμη και χωρίς εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή διαβούλευση κανενός είδους στις κοινότητες οι οποίες δεν ξέρουν τι συμβαίνει ή τι θα γίνει στο έδαφος τους.

Για παράδειγμα στην κοινότητα «Εμιλιάνο Ζαπάτα» οι τροφικές και πωλήσιμες καλλιέργειες συνεχώς καταστρέφονται. Άλλες σημαντικές δραστηριότητες για τη διαβίωση όπως η αλιεία έχουν επίσης εξαφανιστεί, όλα αυτά σε συνδυασμό με την μη δυνατότητα χρήσης νερού υδάτινων σωμάτων λόγω της μόλυνσής τους. Ο κίνδυνος διαρροών στους αγωγούς που συνήθως περνούν κάτω από τα σπίτια είναι επίσης παρόν. «Σήμερα σε αυτά τα νερά δεν μπορούμε πλέον να αλιέψουμε, δεν μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε για μπάνιο, για την οικιακή υπηρεσία [...] Υπάρχουν διαρροές που ακόμη δεν μπορούν να ελέγξουν όπως η διαρροή που συνέβη στο ρυάκι *Λος Τεχόνες*»² σχολιάζουν οι κάτοικοι.

Η κοινότητα Εμιλιάνο Ζαπάτα και πολλές άλλες κοινότητες που ανήκουν στο δήμο της Παπάντλα αντιμετωπίζουν αυτά τα έργα θανάτου χωρίς κανένα είδος κοινωνικής ασφαλείας, σύμφωνα με το Εθνικό Συμβούλιο Αποτίμησης της Πολιτικής για Κοινωνική Ανάπτυξη (Coneval) το 79% του συνολικού πληθυσμού του δήμου δεν έχει πρόσβαση για κοινωνική ασφάλεια και επιβεβαιώνει ότι το 68,5% υποφέρει φτώχεια σε διαφορετικό βαθμό. Το 25,5% του πληθυσμού είναι σε συνθήκες της ακραίας φτώχειας, δηλαδή περισσότερα από 41 χιλιάδες άτομα.

Αντίσταση και εξέγερση

Τα συμφέροντα των μεγάλων καπιταλιστικών κοινοπραξιών έχουν κάνει το σημάδι τους στο έδαφος αφήνοντας ένα ίχνος πόνου στις πόλεις που το κατοικούν. Κατά τη διάρκεια των 14 ετών της ανάπτυξης του έργου «Τριτογενή έλαια από

τον Κόλπο», με υποσχέσεις ευημερίας ήρθαν να επιβάλλουν την εκδίωξη και την εκμετάλλευση, έφτασαν επίσης η διακίνηση ναρκωτικών, η πορνεία και η περιβαλλοντική καταστροφή, η μετανάστευση, και το σπάσιμο του κοινωνικού ιστού. Ευρισκόμενοι μπροστά αυτά τα γεγονότα, οι λαοί αποφάσισαν να οργανωθούν. Όπως το Κράτος, οι μεγάλες εταιρείες και το οργανωμένο έγκλημα ιδρύουν συμμαχία να εγγυηθούν τα συμφέροντά τους, ομοίως και από το κάτω και τα αριστερά υπάρχει επίσης οργάνωση: η αντίσταση και η εξέγερση όσων αγωνίζονται για το έδαφός τους και για τις κοινότητές τους, εκείνων που υπερασπίζονται τη ζωή.

Οι λαοί, οι οργανώσεις και οι κολεκτίβες που δίνουν ζωή και σχηματίζουν τη συμμαχία εναντίον στο φράκινγκ αφιέρωναν να καταγγείλουν τα πολλαπλά αρνητικά αποτελέσματα αυτών τεχνικών εξόρυξης και το αντίκτυπο που έχει κατά το πληθυσμό η πετρελαϊκή ανάπτυξη και τα άλλα μεγάλα έργα όπως η εξόρυξη, τα υδροηλεκτρικά εργοστάσια, κτλ. Τον Ιούνιο του 2015 οι κοινότητες του Τοτονακάπαν και εκείνη της Ουαστέκα (που περιλαμβάνει μέρος των πολιτειών των Βερακρούς, Ιδάλγο και Σαν Λουίς Ποτοσί) συγκάλεσαν στην Περιφερειακή Συνάντηση Βορρά-Κόλπου για την Άμυνα Νερού και Εδάφους μπροστά στα Έργα Θανάτου. Εκεί ο Περιφερειακός Συντονισμός της Δράσης Αλληλεγγύης στην Άμυνα του εδάφους Ουαστέκα-Τοτονακάπαν δημιουργήθηκε, ένα μέτωπο της οργανωμένης κοινωνίας που επιδιώκει να υπερασπιστεί και να προστατεύσει τη γη, τους πόρους, τα οικοσυστήματα και το νερό του εδάφους του. Εκτός από τις διαμαρτυρίες, η οργανωμένη αλληλεγγύη έχει επιτρέψει τη λειτουργία στρατηγικών να συνεχίσουν να αντιστέκονται ενώ δημιουργούνται εναλλακτικές λύσεις που επιτρέπουν τον αγώνα για την αυτονομία, λειτουργώντας αλληλέγγυες οικονομίες με βάση στην ανταλλαγή και στην δημιουργία δικτύων αλληλεγγύης και ενότητας. Παραδείγματος χάριν, η υιοθέτηση κερμάτων τοπικής κυκλοφορίας όπως το *τούμιν* έχει ενισχύσει την κοινοτική διαδικασία και έχει διευκολύνει την οργάνωση μπροστά την άπληστη διεξόδωση του καπιταλισμού στη ζώνη. Απέναντί από όλα αυτά, οι ιδιοκτήτες των χρημάτων αισθάνονται απειλούμενοι επειδή οτιδήποτε που σταματά την καπιταλιστική συσσώρευση γίνεται εχθρός ο οποίος πρέπει να εξουδετερωθεί ή να εξαλειφθεί.

Συμπέρασμα

Το πανόραμα δημιουργείται περίπλοκο και οι απειλές

είναι σοβαρές. Η Παπάντλα ήταν η εμπροσθοφυλακή της πετρελαϊκής επέκτασης του 20ου αιώνα και σήμερα αποτελεί η πρωτοπορία σε μη συμβατική εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η εκδίωξη και η εκμετάλλευση είναι μια σταθερά στην περιοχή για μεγάλο χρονικό διάστημα και οι αγώνες κατά των μεταλλευτικών παραχωρήσεων, οι απαιτήσεις για ένα υγιές περιβάλλον και για αξιοπρεπή εργασία επίσης παραμένουν σταθερές. Οι αγώνες αυτών των κοινοτήτων ομοίως αντιτίθενται στην κατασκευή αγωγών, στην εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και είναι μαζί με εκείνες τους αγώνες των βιομηχανικών εργαζομένων και με τους κατοίκους των πόλεων και της εξοχής που απαιτούν άξιες συνθήκες βίωσης. Στο Τοτονακάπαν βρίσκουμε έναν ακόμη καθρέφτη πόνου, θυμού και αντίστασης. Ένα από παράδειγμα ότι η ζωή ανοίγει το δικό της δρόμο ενώπιον του θανάτου που εκπροσωπεί το σύστημα όπου ζούμε.

¹ Η PEMEX είναι η μεξικανική κρατική εταιρεία που παράγει, μεταφέρει, διυλίζει και εμπορεύεται πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

² Ramírez, Érika, “Fracking: abren más de 900 pozos en seis estados”, *Contralínea*, (445), 12 Ιούλιο, Μεξικό, 2015. <https://www.contralinea.com.mx/archivo-revista/2015/07/12/fracking-abren-mas-de-900-pozos-en-seis-estados/>, (πρόσβαση 14 Μαρτίου 2019)

Εικόνες

σ. 16 πάνω: Agencia Autónoma de investigación (2017)

σ. 16 κάτω: Subversiones (2017)

σ. 17: Agencia Autónoma de investigación (2014)

σ. 18: Agencia Autónoma de investigación (2014)

σ. 27: Comunidad Huitzilapan (2014)

σ. 28: Más de 132 (2013)

σ. 34: <https://www.nofrackingmexico.org>

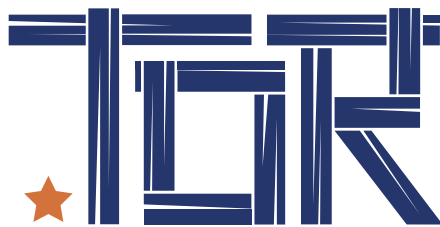
CONGRESO NACIONAL INDÍGENA
¡NUNCA MÁS UN MÉXICO SIN NOSOTROS!

Πληροφορίες

 @CNI_Mexico

 Congreso Nacional Indígena

 www.congresonacionalindigena.org

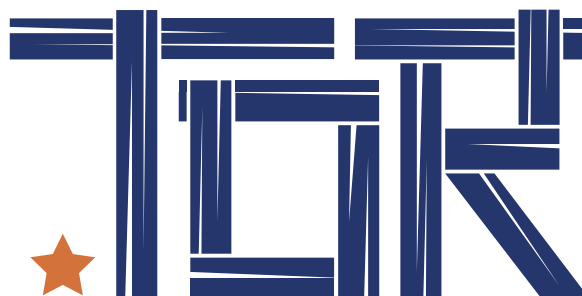
TEJIENDO ORGANIZACIÓN REVOLUCIONARIA

Πληροφορίες

 @torcomunica

 TOR

 www.tejiendorevolucion.org

TEJIENDO ORGANIZACIÓN REVOLUCIONARIA

Είμαστε μια οργάνωση που μοχθεί να συμβάλει στον αγώνα κατά του καπιταλισμού και των συνεπειών του, κατά της εκμετάλλευσης, της εκδίωξης και της καταστολής. Αγωνιζόμαστε να καθιερώσουμε μια κοινωνία χωρίς κοινωνικές τάξεις, όπου δεν υπάρχει εκμετάλλευση ή καταπίεση από το ένα πάνω στο άλλο, όπου κανείς δεν πλουτίζει εις βάρος του έργου άλλων, όπου η χλιδή μερικών δεν είναι η φτώχεια σχεδόν όλων, όπου οι άντρες και οι γυναίκες μπορούμε να αναπτυχθούμε πλήρως, δηλαδή, είμαστε μια αντικαπιταλιστική οργάνωση.

Για να είμαστε συνεπείς με τον αντικαπιταλισμό, η πολιτική μας πρακτική αναλαμβάνει την εργασία της οικοδόμησης εναλλακτικών λύσεων από σήμερα. Ο κοινωνικός μετασχηματισμός αρχίζει ήδη, από τους αναπτυξιακούς μας χώρους. Ο αγώνας δεν μπορεί να αναβληθεί. Η κατασκευή των καλύτερων συνθηκών για θρίαμβο είναι το καθήκον όλων όσων υποφέρουμε από αυτό το σύστημα που προσφέρει μόνο θάνατο και καταστροφή. Ο αγώνας είναι η καταστροφή του παλιού και του σημερινού συστήματος κυριαρχίας, αλλά και η κατασκευή του νέου, των συλλογικοτήτων, των εργαλείων και των χώρων τα οποία μας επιτρέπουν να προχωρήσουμε από σήμερα.

Για να αναπτυχθεί, αυτή η πολιτική πρακτική απαιτεί σπουδές και μάθηση, θεωρητική κατάρτιση, κατανοώντας ότι αυτή η γνώση μπορεί να είναι αληθής μόνο αν ξεκινά από τον ίδιο τον αγώνα και χτίζεται από τη συλλογικότητα. Πασχίζουμε να γνωρίζουμε αυτό που δεν θέλουμε, να γνωρίζουμε τον εχθρό, να γνωρίζουμε τους τρόπους με τους οποίους τα χρήματα και το κεφάλαιο κυβερνούν τη ζωή μας, αλλά πασχίζουμε επίσης να γνωρίζουμε και να μαθαίνουμε από τους φίλους μας, να κοινοποιούμε τους τρόπους με τους οποίους εκείνοι που αγωνίζονται, αντιστέκονται και χτίζουν ριζικά διαφορετικές εναλλακτικές λύσεις και σε αντίθεση με αυτό που μας επιβάλλει το κεφάλαιο από το Κράτος. Γνωρίζοντας, ότι δεν θέλουμε και μαθαίνοντας από αυτούς που αγωνίζονται, η εργασία μας είναι να φανταζόμαστε, να σχεδιάζουμε και να οικοδομούμε αυτό που θέλουμε.

Υπερασπίζουμε την ανεξαρτησία μας μπροστά από οποιαδήποτε αστική πολιτική οργάνωση, είμαστε ανεξάρτητοι από τους ιδιοκτήτες της εξουσίας και των χρημάτων, συμπεριλαμβανομένους εκείνους που προσποιούνται να είναι στην αριστερά, διαφυλάσσουμε την πολιτική μας ανεξαρτησία από οποιαδήποτε παρασιτική οργάνωση του εργατικού λαού. Πιστεύουμε ότι η οικοδόμηση μιας άλλης κοινωνίας πρέπει να ξεκινάει από κάτω, οικοδομώντας μαζί με εκείνους που, όπως και εμείς, πάσχουν εκμετάλλευση, καταστολή και εκδίωξη και αποκλείοντας όσους, από πάνω, μας ρίχνουν τα ψίχουλα ή τους καταπιεστές τους, προσπαθώντας να μας αγοράσουν ή να μας τρομάξουν για να διατηρήσουν τα προνόμιά τους.

Σε αυτό το αλληλέγγυο και πληροφοριακό τεύχος, εκδομένο για το περιοδικό Palabras Pendientes, παρουσιάζονται κάποιοι αγώνες που πραγματοποιούν, σε διάφορες περιοχές του Μεξικού, μερικοί από τους ιθαγενείς λαούς που οργανώνονται γύρω απ' το Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο (CNI) και απ' το νεοσχηματισμένο Ιθαγενικό Συμβούλιο Κυβέρνησης (CIG). Αυτοί οι αγώνες εκπροσωπούν τη σαφέστερη έκφραση της υπεράσπισης του εδάφους και για πολιτική, νομική και πολιτιστική ανασυγκρότηση των αυτοχθόνων λαών.

CONGRESO NACIONAL INDÍGENA
¡NUNCA MÁS UN MÉXICO SIN NOSOTROS!